

ЗВІТ
Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
за 2009 рік

КИЇВ 2009

ЗМІСТ

1. Загальні положення	3
2. Підсумки ліцензування телерадіомовлення за 2009 рік.....	9
2.1. Ліцензування ефірного мовлення.....	10
2.2. Ліцензування проводового мовлення.....	12
2.3. Ліцензування кабельного мовлення	13
2.4. Ліцензування супутникового мовлення.....	14
2.5. Ліцензування багатоканального мовлення.....	14
2.6. Ліцензування цифрового мовлення.....	15
2.7. Ліцензування провайдерів програмної послуги.....	16
2.8. Стан розвитку каналів та мереж мовлення.....	17
2.8.1. Мережі ефірного телерадіомовлення	17
2.8.2. Багатоканальні кабельні та ефірні мережі мовлення.....	27
2.8.3. Мережі проводового мовлення	28
2.8.4. Багатоканальні кабельні мережі.....	29
2.8.5. Оцінка ситуації з діяльністю та розвитком мереж супутникового телерадіомовлення – супутникових платформ за технологією DTH (Direct To Home)	30
2.8.6. Цифрові мережі мовлення. Проблемні питання впровадження цифрових каналів.....	35
2.9. Обсяги ліцензійного збору в 2009 році.....	38
3. Здійснення наглядових та регуляторних повноважень Національної ради	41
3.1. Організація та результати моніторингу телерадіоорганізацій.....	41
3.2. Проведення перевірок телерадіоорганізацій.....	44
3.3. Дотримання телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги ліцензійних умов та умов ліцензій	45
3.4. Дотримання телерадіоорганізаціями вимог законодавства щодо частки вітчизняного продукту в програмах (передачах)	49
3.5. Дотримання телерадіоорганізаціями вимог законодавства про рекламу і спонсорування.....	50
3.6. Дотримання провайдерами програмної послуги норм законодавства України щодо адаптації змісту іноземних програм, що ретранслюються в кабельних мережах України	52
4. Реалізація Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору України	57
4.1. Зміни до Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору, внесені 2009 року	58
4.2. Завдання, визначені Планом розвитку національного телерадіоінформаційного простору на 2010 рік	59

5. Дотримання норм законодавства щодо участі іноземного капіталу в статутних фондах телерадіоорганізацій та вимог до їхніх установчих і статутних документів 60
6. Засновники (власники) телерадіоорганізацій.
Оцінка стану конкуренції та рівня монополізації
телерадіоінформаційного ринку 65
7. Державна реєстрація суб'єктів інформаційної діяльності України 69
8. Додаткові графічні матеріали.
9. Додатки.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Звіт про діяльність Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення охоплює період з 1 січня 2009 року до 31 грудня 2009 року.

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (далі – Національна рада) є конституційним, постійно діючим колегіальним органом, метою діяльності якого є нагляд за дотриманням законів України у сфері телерадіомовлення, а також здійснення регуляторних повноважень, визначення перспектив розвитку телерадіомовлення в нашій державі.

До складу Національної ради входять вісім осіб, четверо з яких призначаються Верховною Радою України, а четверо – Президентом України.

Станом на 1 січня 2010 року Національна рада працює в такому складі:

Андрій Мирошніченко – перший заступник голови Національної ради,

Юрій Плаксюк – заступник голови Національної ради,

Оксана Головатенко – член Національної ради,

Ігор Курус – член Національної ради,

Тетяна Лебедєва – член Національної ради,

Тетяна Мокріді – член Національної ради,

Віктор Понеділко – член Національної ради,

Віталій Шевченко – член Національної ради.

Правове, наукове, інформаційне, організаційне забезпечення Національної ради здійснює апарат у складі 255 осіб. В областях працюють представники Національної ради, наділені повноваженнями щодо нагляду за діяльністю електронних засобів масової інформації та співпраці з місцевими органами влади.

Пріоритетними напрямками роботи Національної ради 2009 року були: захист національної безпеки в інформаційній галузі, захист прав громадян на свободу думки і слова у сфері аудіовізуальних засобів масової інформації, підтримка розвитку вітчизняних телерадіоорганізацій, сприяння збільшенню в ефірі національних телерадіокомпаній частки вітчизняних програм і передач, розширення загальнонаціональних та регіональних теле- і радіомереж, сприяння розвитку місцевого мовлення, заходи з поетапного впровадження цифрового телерадіомовлення, а також контроль за дотриманням телерадіокомпаніями чинного законодавства під час виборів Президента України.

Національна рада виконує покладені на неї обов'язки відповідно до Законів України „Про телебачення і радіомовлення” та „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення”.

Законом України „Про телебачення і радіомовлення” передбачено, що регуляторні й наглядові повноваження Національна рада має здійснювати також у відповідності з Планом розвитку національного телерадіоінформаційного простору, який вона розробляє і затверджує. На

підставі цього Плану Національна рада ухвалює рішення щодо створення та розвитку каналів мовлення, мереж мовлення і телемереж, які передбачають використання радіочастотного ресурсу України, визначає конкурсні умови та оголошує конкурси на отримання ліцензій на мовлення, формує умови ліцензій на мовлення, яке ліцензується за реєстраційним принципом.

Національна рада веде Державний реєстр телерадіоорганізацій України, який двічі на рік поновлюється на офіційному веб-сайті. Доступ до цього документа є вільним. У липні 2008 року ухвалено рішення про безкоштовне надання фізичним та юридичним особам письмової інформації з Державного реєстру на запити, що відповідають нормам чинного законодавства. Нині до Держреєстру внесено 1598 телерадіоорганізацій.

2009 року діяльність Національної ради з розбудови національного телерадіоінформаційного простору скеровувалася на виконання заходів із гарантування інформаційної безпеки країни, визначених Указом Президента України від 23.04.2008 № 377/2008. Було здійснено організаційні заходи для приведення діяльності провайдерів програмної послуги до вимог українського законодавства щодо адаптації зарубіжних телепрограм. Завдяки спільним зусиллям Національної ради та правоохоронних органів припинено безліцензійну діяльність цілої низки суб'єктів господарювання в різних регіонах України. Унормовано практику використання для ретрансляції вітчизняними мовниками програм і передач зарубіжного виробництва.

За звітний період Національна рада підбила підсумки двох конкурсів на отримання ліцензій на мовлення з використанням вільних теле- і радіоканалів, у результаті, 29 телерадіокомпаній було визнано переможцями на мовлення з використанням телерадіоканалів: 5 загальнонаціональних, 15 регіональних, 9 місцевих; з них 4 – державної та 25 – недержавної форми власності.

Результати моніторингів і перевірок у 2009 році засвідчують суттєве поліпшення в діяльності телерадіокомпаній. Протягом звітного періоду відбулося збільшення частки творів українських авторів і виконавців, зріс відсоток україномовних пісень у радіоэфірі, збільшилася частка програм, ведення яких здійснюється державною мовою, покращилися показники виконання умов ліцензії у частині „програмна концепція”. Зросли показники щодо частки власних і вітчизняних програм, дитячих передач. Водночас відбулося зменшення порушень рекламного законодавства, особливо в частині „мова реклами”.

Кількість україномовних, дубльованих та озвучених українською мовою фільмів також збільшилася, наприклад, озвучення фільмів українською мовою становить 65,8 відсотка. Однак в ефірі українських телекомпаній досі мало якісних художніх і документальних фільмів та серіалів вітчизняного виробництва. Національна рада ще 2008 року внесла пропозиції стосовно змін до законодавства про створення сприятливих фінансових умов для виробництва національної кінопродукції, та вони не отримали належної підтримки органів, наділених правами законодавчої ініціативи.

Національна рада, відповідно до Законів України „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення” (ст. 13), „Про телебачення і радіомовлення” (ст. 70) та „Про вибори Президента України”, здійснює нагляд щодо забезпечення рівних прав і можливостей на отримання і поширення інформації через аудіовізуальні засоби масової інформації під час проведення виборчих кампаній.

Оскільки Національна рада, відповідно до статті 12 Закону України „Про вибори Президента України”, не є суб’єктом виборчого процесу, вона не могла оскаржувати дії чи бездіяльність засобів масової інформації, їх власників, посадових і службових осіб, творчих працівників, які порушують встановлений законом порядок діяльності ЗМІ під час виборчого процесу, до суду (ч. 2 ст. 100 зазначеного закону). Заходи, що Національна рада здійснювала протягом виборчої кампанії, дали змогу всім суб’єктам виборчого процесу отримувати об’єктивну інформацію про висвітлення електронними засобами масової інформації перебігу виборчої кампанії та у разі потреби звертатися до судових органів для вирішення спірних питань. Пріоритетним завданням Національної ради у цей час було також забезпечення захисту українських телерадіомовників від будь-якого політичного тиску.

З цією метою Національна рада впродовж кампанії з виборів Президента України 2009–2010 року здійснювала постійні моніторинги всіх телерадіоорганізацій. Було створено робочу групу, до якої увійшли члени Національної ради та керівники структурних підрозділів. Робоча група розглядала та аналізувала результати моніторингів, скарги, що надходили до Національної ради від суб’єктів виборчого процесу, надсилала інформацію про ознаки порушень до Центральної виборчої комісії та оприлюднювала її для широкої громадськості.

Напрацювання робочої групи будуть покладені в основу Звіту про дотримання телерадіоорганізаціями порядку мовлення під час кампанії з виборів Президента України, який Національна рада, згідно зі статтею 16 Закону України „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення”, підготує та оприлюднить по закінченні виборчих перегонів

Упродовж 2009 року тривала співпраця Національної ради з регуляторними органами інших країн у рамках Європейської платформи регуляторних органів (The European Platform of Regulatory Authorities – EPRA). Делегація від Національної ради брала участь у 30-му засіданні EPRA, яке відбулося у жовтні 2009 року в Дрездені на спільне запрошення Об’єднання директорів державних органів з питань медіа Німеччини (DLM) та регіонального управління з питань комерційного телерадіомовлення та нових медіа Саксонії (SLM). Країни-члени Європейської платформи обговорили актуальні питання регулювання телерадіомовлення, зокрема, проблеми імплементації Директиви з питань аудіовізуальних послуг, зміни до Європейської конвенції про транскордонне телебачення, розвиток нових медіа. Також учасники засідання поділилися досвідом щодо регулювання політичної реклами, самореклами та медіа-плюралізму.

Делегація Національної ради брала участь у започаткуванні Форуму регуляторних органів країн Чорноморського регіону, створення якого було задекларовано 30 червня 2008 року в рамках ОЧЕС (Організація Чорноморського економічного співробітництва), зокрема в погодженні проекту тексту Хартії.

Протягом звітного періоду Національна рада плідно співпрацювала з Радою Європи в рамках спільного проекту Ради Європи та Європейської Комісії „Сприяння європейським стандартам в українському медійному середовищі на 2008–2011 рр”. З метою реалізації цієї програми в січні 2009 року відбулася міжвідомча експертна нарада „Ратифікація Європейської конвенції про транскордонне телебачення: перспективи та виклики для України”. Провідні європейські та українські медіа-експерти обговорили особливості регулювання телерадіомовлення в нових умовах та перспективи розвитку вітчизняної телевізійної індустрії після ратифікації цього міжнародного документа.

У березні 2009 року відбувся міжнародний експертний семінар „Впровадження Європейської конвенції про транскордонне телебачення в Україні”. Його учасники виробили загальні підходи до подальших дій у напрямі імплементації Конвенції в Україні, обговорили європейські стандарти щодо прав неповнолітніх глядачів, захисту людської гідності, транскордонні аспекти реклами та спонсорства, ексклюзивні права на основні події. Крім того, представники Керівного комітету експертів Ради Європи з питань транскордонного телебачення ознайомили українських фахівців зі своєю діяльністю та роллю у здійсненні нагляду за застосуванням Конвенції.

Важливим кроком щодо залучення України до розвитку регулювання медійної сфери на загальноєвропейському рівні стала участь делегації Національної ради у Першій конференції Ради Європи на рівні Міністрів з питань медіа та комунікаційних послуг, що пройшла в Рейк'явіку в травні 2009 року.

Конференція визначила загальні європейські підходи до розуміння новітніх медіа, задекларувала засадничі принципи в регулюванні інтернету та інтернет-ресурсів, окреслила коло питань щодо протидії суспільним викликам та боротьби з тероризмом.

Діяльність Національної ради ґрунтується на засадах законності, незалежності, об'єктивності та прозорості. Засідання Національної ради є відкритими, на них постійно присутні представники громадських організацій та засобів масової інформації. Заздалегідь на сайті Національної ради оприлюднюється порядок денний засідань Національної ради, з ним можуть ознайомитися як керівники телерадіоорганізацій, так і інші зацікавлені організації чи громадяни.

Протягом 2009 року відбулося 50 щотижневих планових засідань Національної ради, ухвалено 2596 рішень. Усі рішення Національної ради розміщені на офіційному веб-сайті і є доступними для всіх бажаючих ознайомитися з ними.

З метою обговорення на сайті оприлюднюються також актуальні та суспільно значущі ухвали й проекти нормативних документів. При їх остаточному затвердженні максимально враховуються пропозиції, які надає громадськість.

З червня 2006 року при Національній раді працює Громадська рада – постійно діючий незалежний колегіальний консультативно-дорадчий орган, що створює ефективні організаційні та правові умови реалізації конституційного права громадян України на участь в управлінні державними справами; координує заходи, пов'язані із забезпеченням проведення консультацій з громадськістю, з метою врахування громадської думки в процесі підготовки та реалізації рішень Національної ради. До складу Громадської ради входять медіа-юристи, відомі журналісти, представники громадських організацій сфери електронних медіа. Нині вона налічує 19 членів. Протоколи засідань і рішення Громадської ради оприлюднюються на сайті Національної ради.

У зв'язку з недостатнім фінансуванням 2009 року було припинено видання бюлетеня Національної ради „Вісник Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення”. Однак Національна рада не припиняла інформувати телерадіоорганізації, засоби масової інформації і широку громадськість про ухвалені рішення. По закінченні засідання члени Національної ради проводили брифінги для журналістів, ознайомлюючи їх з позицією регуляторного органу щодо тих чи інших питань і процесів, які відбуваються в телерадіоінформаційному просторі держави. Повідомлення для ЗМІ оперативно розміщувалися на сайті та надсилалися до інформаційних агенцій. Загалом 2009-го за результатами засідань Національної ради було проведено 39 брифінгів і прес-конференцій.

З метою стимулювання розвитку вітчизняного телевиробництва та відзначення найвагоміших досягнень у цій галузі Національна рада разом з іншим співзасновником – Асоціацією „Індустріальний телевізійний комітет” щорічно проводить Національну премію „Телетріумф”. На здобуття цієї престижної винагороди 2009 року було подано 229 заявок у 23 номінаціях.

Національна рада спільно з кількома міністерствами та творчими спілками є також співзасновником щорічного Міжнародного дитячого, молодіжного фестивалю аудіовізуальних мистецтв „Кришталеві джерела”. 2009 року за підтримки громадських організацій та органів місцевої влади Автономної Республіки Крим Національна рада провела XIX Міжнародний дитячий, молодіжний фестиваль аудіовізуальних мистецтв „Кришталеві джерела”. У підсумковому етапі проведення цього форуму взяло участь 95 осіб – школярі молодшої, середньої та старшої вікової груп, члени дитячих і молодіжних мистецьких об'єднань при освітніх закладах і телерадіокомпаніях, студіях-виробниках, які за підсумками роботи журі стали переможцями в різних номінаціях кіно-, теле-, радіо- і фотомистецтва, а також дорослі, що працюють з дітьми і для дітей.

Національна рада сприяє професійному зростанню працівників її апарату. Так, 2009 року 31 державний службовець Національної ради

закінчив курс навчання в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів, 15 здобувають другу вищу освіту в Національній академії державного управління при Президентові України та інших навчальних закладах, 3 навчаються в аспірантурах.

Постійно в Національній раді працює комісія зі стажування, за результатами діяльності якої 40 осіб рекомендовано до кадрового резерву, протягом 2009 року 6 осіб із кадрового резерву зараховано на постійну роботу. Загалом упродовж 2009 року на роботу до апарату Національної ради зараховано 22 працівники, звільнилося – 21.

За звітний період до Національної ради надійшло 9956 документів, листів і звернень від телерадіоорганізацій, державних установ, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань та окремих громадян. З них 972 – запити від органів державної влади та 40 – звернення народних депутатів.

Усі письмові запити розглянуто й на них надано відповіді.

Напрями роботи, спрямовані на подальшу розбудову телерадіоінформаційного простору, впровадження новітніх технологій, гарантування інформаційної безпеки, підтримку вітчизняних виробників телерадіопродукції, й надалі залишаються визначальними у діяльності Національної ради.

2. ПІДСУМКИ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТЕЛЕРАДІОМОВЛЕННЯ ЗА 2009 РІК

Керуючись Законами України „Про телебачення і радіомовлення”, „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення”, відповідно до Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору України, Національна рада здійснює ліцензування телерадіомовлення.

Станом на 31 грудня 2009 року Національна рада видала телерадіоорганізаціям (з урахуванням переоформлень) 442 ліцензії.

Серед них:

267 ліцензій на мовлення (з них 152 – переоформлення):

- супутникове – 17 (з них 8 – переоформлення);
- ефірне – 203 (з них 137 – переоформлення);
- кабельне – 20 (з них 2 – переоформлення);
- проводове – 27 (з них 5 – переоформлення);

175 ліцензій провайдера програмної послуги – (з них 49 – переоформлення).

Крім того, за 2009 рік Національною радою внесено зміни до 636 ліцензій через переоформлення додатків.

Серед них:

488 ліцензій на мовлення:

- супутникове – 47;
- ефірне – 401;
- кабельне – 13;
- проводове – 15;
- багатоканальне – 12;

148 ліцензій провайдера програмної послуги.

У 2009 році подовжено термін дії однієї ліцензії провайдера програмної послуги та 163 ліцензій на мовлення.

Серед них:

- ефірне – 158;
- проводове – 5.

Відповідно до статті 37 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, протягом 2009 року Національною радою анульовано 53 ліцензії на мовлення та провайдера програмної послуги, серед них:

- за власним бажанням телерадіоорганізацій – 44;
- через відсутність мовлення протягом року – 6;
- згідно з рішенням суду про втрату чинності ліцензії – 2;
- через несплату ліцензійного збору – 1.

2.1. Ліцензування ефірного мовлення

Видача ліцензії на ефірне мовлення відбувається за результатами відкритих конкурсів та на підставі статті 33 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”.

За звітний період Національна рада оголосила 5 конкурсів на отримання ліцензії на мовлення з використанням вільних теле- і радіоканалів, за результатами яких було подано 1041 заяву від 151 телерадіоорганізації. Серед загальної кількості поданих заяв конкурсантів Національна рада підбила підсумки двох конкурсів, оголошених 28.04.2009 та 30.07.2009, а також визначила переможців. Претенденти на участь у конкурсах сплатили грошові внески під конкурсну гарантію, які було зараховано до Державного бюджету. У місячний термін після завершення прийому заяв на отримання ліцензій Національна рада, відповідно до вимог статті 25 зазначеного закону, ухвалила рішення про визначення переможців конкурсів. На підставі цих рішень та після сплати ліцензійного збору переможцям конкурсів оформлено й видано ліцензії на мовлення з урахуванням відповідних конкурсних умов, взятих зобов'язань та заявлених ліцензіатом характеристик мовлення.

У квітні 2009 року було оголошено конкурс на отримання ліцензій на мовлення з використанням 224 вільних частотних присвоєнь, які охопили 22 області. Найбільше виставлених на конкурс телевізійних каналів було з Автономної Республіки Крим – 25, Закарпатської області – 19, Івано-Франківської та Чернівецької – по 15. Більшість вільних радіочастот припала на Автономну Республіку Крим – 21, Вінницьку область – 20, Одеську – 13.

За результатами розгляду 258 заяв претендентів цього конкурсу Національна рада визначила 14 переможців. У зв'язку з тим, що на 101 телерадіоканал не надійшло жодної заяви, їх було внесено до резерву радіочастот. Також до резерву було внесено 92 телерадіоканали, щодо яких не було достатньої кількості голосів для визначення переможця. Таким чином, 22 липня 2009 року дві телерадіоорганізації визнано переможцями на мовлення з використанням телевізійних каналів, одна з них – регіональна, інша – місцева, та дванадцять телерадіоорганізацій стали переможцями на мовлення з використанням радіоканалів, з них 3 – загальнонаціональні радіомовники, 5 – регіональні та 4 – місцеві.

Внаслідок проведення цього конкурсу утворилося 5 регіональних мовників, які до цього часу були місцевими: Івано-Франківське обласне телебачення „Галичина”, м. Івано-Франківськ; ТОВ „ТРК „Неаполь”, м. Сімферополь АР Крим; ТОВ „Мьюзік Радіо”, м. Київ; ТОВ „ТРК „Класик Радіо”, м. Київ; ДП „ТРК „Центр”, м. Сімферополь АР Крим.

7 жовтня 2009 року Національна рада підбила підсумки конкурсу, який було оголошено 30 липня 2009 на отримання ліцензії на мовлення з використанням 121 телерадіоканалу в 16 областях. Найбільше вільних радіочастот виявилось у Львівській області – 22, більшість телевізійних каналів – в Автономній Республіці Крим (21), Закарпатській (19) та Чернівецькій областях (15). Через відсутність претендентів на мовлення на 32 телерадіоканалах ці частоти внесено до резерву Національної ради.

Розглянувши 173 заяви від 38 телерадіоорганізацій, Національна рада визначила 15 переможців: 6 теле- та 9 радіомовників. Залежно від територіальної категорії мовлення для потреб телебачення: 1 загальнонаціональний та 5 регіональних телемовників, для потреб радіо: 1 загальнонаціональний мовник, 4 регіональних та 4 місцевих. Підсумком цього конкурсу стала поява в Україні нового регіонального радіо мовника – ТОВ „ТРК „Галичина”, м. Львів, та 3 регіональних телемовників: ТОВ „ТРК „Телерадіосвіт”, м. Київ; КП „ТК „Львів-ТБ”, м. Львів; ТОВ „Гравіс”, м. Київ.

Із загальної кількості переможців цього конкурсу переважну більшість вільних телерадіоканалів отримали державні телерадіоорганізації, загалом 32 частотних присвоєння. Найбільшу кількість із них надано ДТРК „Крим” – 15 телевізійних частот, Національній радіокомпанії України – 15 радіочастот. Національна рада задовольнила заяви Волинської ОДТРК, яка претендувала на мовлення у смт Любешеві та м. Цумані.

Такі результати свідчать, що Національна рада постійно підтримує розвиток державного телебачення і радіомовлення.

У конкурсі, оголошеному 9 жовтня 2009 року, взяли участь 43 ТРО, які подали до Національної ради 528 заяв. Загалом на конкурсний розгляд пропонувалося 92 телевізійні частоти з малопотужними 10-ватними передавачами по всій Україні. Найбільше вільних телечастот було в Донецькій області – 13.

28 жовтня 2009 року Національна рада оголосила конкурс на отримання ліцензії на мовлення з використанням 29 телерадіоканалів. Серед загальної кількості вільних каналів мовлення претендентам запропоновано телевізійні частоти в Рибачому Автономній Республіці Крим, в 4 населених пунктах Закарпатської області, в Новодністровську Чернівецької області та вільні відрізки часу мовлення в містах: Армянську Автономній Республіці Крим, Вінниці, Одесі, Конотопі Сумської області. Крім телевізійних частот, у цьому конкурсі оголошено 19 вільних радіочастот в Автономній Республіці Крим, Кіровоградській, Запорізькій областях та в містах Києві, Львові, Луганську, Харкові, Миколаєві, Одесі, Хмельницькому, Черкасах, Чернігові. Загалом на конкурс подано 25 заяв від 18 ТРО. Оскільки прийом заяв претендентів на участь у конкурсі тривав до 28 грудня 2009 року, підбиття підсумків відбудеться на початку 2010 року.

Відповідно до п. 2 статті 33 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, за звітний період до Національної ради надійшла 151 заява про продовження строку дії ліцензії на ефірне мовлення. Оскільки деякі телерадіоорганізації подали документи пізніше ніж за 180 днів до закінчення строку дії ліцензії, Національна рада, керуючись п. 7 ст. 33 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, відмовила у продовженні строку дії ліцензії Корпорації „ТРК „Контакт”, с. Осташки Хмельницької обл., МКП „Ренійське муніципальне телебачення”, м. Рені Одеської обл., ПП ТРК „Майдан FM”, м. Біла Церква Київської обл.

Національна рада позитивно розглянула всі заяви загальнонаціональних мовників, які мали право звернутися до Національної ради із заявами на

продовження строку дії ліцензії. Серед них Національна телекомпанія України, Національна радіокомпанія України, ТОВ „Телестудія „Служба інформації”, ВАТ „ТК „Тоніс”, ТОВ „ТРК „НБМ-Радіо”, ЗАТ „ТРК Люкс”, ТОВ „ТРК „Експрес-Інформ”, Українська корпорація „Телебачення і радіомовлення „ЮТАР”.

2.2. Ліцензування проводового мовлення

Продовове мовлення, як і раніше, залишається доступним джерелом інформації для широких верств населення і надійним засобом сповіщення громадян у випадку надзвичайних ситуацій. Однак кількість абонентів проводового радіо з кожним роком зменшується. Об’єктивними причинами цього процесу є насамперед зношеність матеріально-технічної бази, недостатнє фінансування ВАТ „Укртелеком” необхідних заходів із підтримки та модернізації мереж, висока вартість спожитої електроенергії та комплектуючих до передавачів, нестача кваліфікованих кадрів, невідповідність абонентної плати реальним затратам.

За звітний період видано 22 нові ліцензії на мовлення з використанням проводових мереж УР-1, УР-2, УР-3 (2008 року – 51). У 16 радіоорганізацій закінчився термін дії ліцензій, 5 радіокомпаній переоформили свої ліцензії.

Загалом 2009 року радіостудіям проводового мовлення видано (включно з переоформленням) 27 ліцензій.

Продовжено термін дії ліцензії на мовлення Державної телерадіомовної компанії „Крим”, м. Сімферополь Автономної Республіки Крим, на 10 років. У листопаді 2009 року ухвалено рішення Національної ради щодо видачі на 10 років ліцензії на мовлення Національній радіокомпанії України (використання першого, другого та третього каналів проводового мовлення, проводові мережі УР-1, УР-2, УР-3).

Найбільш актуальною проблемою залишається модернізація технічних засобів поширення передач національного радіомовлення. Багато студій досі працюють на застарілому обладнанні. Штатний розклад таких компаній складається з 2-3 осіб. Водночас є непоодинокі приклади достатнього фінансування редакцій радіомовлення органами місцевого самоврядування. Так, Вінницькою міською радою профінансовано ліцензування Комунального підприємства „Радіокомпанія „Місто над Бугом”, м. Вінниця, (обсяг мовлення 12 год. 47 хв. На тиждень). Новомосковська районна рада та Новомосковська міська рада Дніпропетровської області виділили кошти Комунальному підприємству „Новомосковська радіоредакція”, м. Новомосковськ, (обсяг мовлення 6 год. 05 хв. На тиждень). Відповідні кошти було виділено Бориспільською районною радою на ліцензування Комунального підприємства „ТелеРадіоСтудія „Бориспіль”, м. Бориспіль, (обсяг мовлення 2 год. 26 хв. На тиждень).

2.3. Ліцензування кабельного мовлення

Відповідно до статті 23 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, видача ліцензій на кабельне мовлення здійснюється без конкурсів. Протягом 2009 року Національна рада видала телерадіоорганізаціям 17 нових ліцензій на кабельне мовлення, 2 ліцензії переоформлено, також переоформлено додатки до 12 ліцензій.

Керуючись статтею 37 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, Національна рада ухвалила 3 рішення про анулювання ліцензій на кабельне мовлення за зверненнями телерадіоорганізацій.

Протягом 2009 року при ліцензуванні кабельного мовлення простежується тенденція до зменшення частки програм власного виробництва в програмних концепціях мовлення телерадіоорганізацій-ліцензіатів.

Складним і фактично нереалізованим залишається питання ліцензування кабельного загальнонаціонального мовлення. Це пов'язано з тим, що Національна рада може видавати ліцензії тільки після надання заявником вичерпної інформації щодо характеристик багатоканальної телемережі, а саме: оператора телекомунікацій, що здійснює обслуговування і експлуатацію телемережі, місцезнаходження головної станції багатоканальної мережі, максимальної кількості каналів (ресурсу) багатоканальної мережі, територію розташування багатоканальної телемережі. А отже, таку інформацію необхідно надати стосовно характеристик багатоканальних телемереж 703 провайдерів, які здійснюють свою діяльність на території України.

Залишається невирішеним питання стосовно мовлення ДКП „ТРК „Київ”, м. Київ, на загальноміському каналі кабельного телебачення у Києві. Створення та функціонування такого телевізійного каналу передбачене Законом України „Про столицю України – місто-герой Київ”. 27 жовтня 2003 року Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення ДКП „ТРК „Київ” було видано ліцензію на право користування каналами мовлення (НР № 1230, вид мовлення – кабельне, логотип „Київ плюс”, обсяг мовлення – 18 годин на добу). У цій ліцензії операторами телекомунікацій ДКП „ТРК „Київ” були зазначені: ВАТ „ІVK”, м. Київ; СКП „Київтелесервіс”, м. Київ; ЗАТ „НВО „Інформаційні технології”, м. Київ. За період із 2003 до 2009 року в діяльності цих операторів відбулися певні зміни, які були оформлені відповідно до норм чинного законодавства України шляхом переоформлення ліцензій. Таким чином, ліцензійні документи ДКП „ТРК „Київ” не відповідають нинішньому стану речей і потребують внесення відповідних змін. Телерадіокомпанія „Київ” заяви на переоформлення ліцензійної документації не подає.

2.4. Ліцензування супутникового мовлення

У звітному періоді на супутникове мовлення (телевізійне) видано 9 нових та 8 переоформлених ліцензій. Також було ухвалено 34 рішення Національної ради щодо переоформлення ліцензій на супутникове мовлення, відповідно до яких ліцензіатам було видано переоформлені додатки до ліцензій.

У 2009 році ліцензії на супутникове мовлення отримали такі суб'єкти господарювання: ТОВ „Гамма-Консалтинг” (логотип „G”), ТОВ „Незалежна телерадіокомпанія „Ірта плюс” (логотип „ІРТА ПЛЮС”), Чернівецька ОДТРК (логотип „БУКОВИНА”), ТОВ „8 ТБ” (логотип „8 TV”). Для порівняння, 2008 року було видано 29 ліцензій на супутникове мовлення.

Керуючись статтею 37 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, Національна рада анулювала ліцензії на супутникове мовлення 5 суб'єктам господарювання, з них: за зверненнями телерадіоорганізацій – 1, а саме: ТОВ ТРК „Золоті ворота”, м. Київ; через відсутність мовлення протягом року – 4, а саме: ТОВ „ТРК Terra-TV”, м. Київ, ТОВ „ТРК „Одеса Інтернешнл”, м. Одеса, ТОВ „ТРК „Шоу Плюс”, м. Київ, ТОВ „Міжнародна ТРК Аві ТiВi”, м. Київ.

При ліцензуванні супутникового мовлення виникають проблеми, розв'язання яких потребує внесення змін до чинного законодавства. Серед них – дотримання умов поширення національних телерадіопрограм на територіях інших країн, з урахуванням міжнародних угод у сфері телерадіомовлення, рекламної діяльності, дотримання авторських прав тощо.

Протягом звітнього періоду переважна більшість ліцензіатів, які отримали ліцензію Національної ради на супутникове мовлення, зверталися з проханням щодо переоформлення чинних ліцензій у зв'язку зі зміною технічних параметрів супутникового каналу мовлення.

2.5. Ліцензування багатоканального мовлення

У звітному періоді тривало ліцензування багатоканального мовлення з використанням ресурсів багатоканальних ефірних телемереж типу „Телесело”, МІТРС, ММДС.

Нині з використанням технології МІТРС працює 21 суб'єкт господарювання, вони мають 30 ліцензій провайдера програмної послуги. Процес ліцензування тривав і впродовж 2009 року. Національна рада ухвалила рішення щодо звернення до суб'єктів господарювання стосовно пропозицій для технічної розробки багатоканальних ефірних телемереж у діапазоні 11,7 – 12,5 ГГц. Після завершення розгляду таких пропозицій видано 3 ліцензії провайдера програмної послуги з використанням системи МІТРС: ПП „Телерадіостудія „Імпульс”, м. Ямпіль Вінницької області; ТОВ „Телерадіокомунікаційна компанія „Барс-Інфо-Крим”, м. Сімферополь Автономної Республіки Крим; ПП „РИЧ”, с. Кам'янка Одеської області.

Переоформлювалися також ліцензії провайдерів програмної послуги з використанням технології МІТРС у зв'язку з переходом на цифровий стандарт мовлення. У звітному році 3 телерадіоорганізації перейшли на цифровий стандарт, збільшивши кількість програм для пропозиції абонентам до 96.

7 суб'єктів господарювання мають 7 ліцензій провайдера програмної послуги з використанням технології ММДС. 2009 року в основному вносилися зміни до вже існуючих ліцензій. Зміни внесено до 2 ліцензій. Наприклад, ТОВ „ММДС-Україна”, м. Київ, компанія, яка працює з 2001 року, використовуючи систему ММДС, анулювало ліцензію на право користування каналами мовлення та отримало ліцензію провайдера програмної послуги, значно розширивши кількість програм для ретрансляції абонентам: з 22 до 43–46 програм. Ця компанія сьогодні працює в 15 областях України.

Згідно з чинним законодавством, Національна рада здійснювала політику протекціонізму щодо розповсюдження програм і передач вітчизняного виробництва. Основною вимогою до суб'єктів господарювання було збільшення частки вітчизняних програм для пропозицій абонентам. При ліцензуванні телерадіоорганізацій, які використовують систему „Телесело”, саме цьому питанню приділяється значна увага. Так, у 2009 році були переоформлені 2 ліцензії провайдера програмної послуги зі змінами загальних концепцій добору програм на користь збільшення вітчизняних програм.

Розвиток багатоканальних телемереж із використанням системи „Телесело”, МІТРС, ММДС дає можливість доповнити традиційну технологію кабельних розподільних телемереж. Радіус поширення сигналу з базової станції становить від 8 до 55 кілометрів. Системи такого типу створені для повного задоволення потреб глядачів і використовуються в основному там, де на поширення сигналу впливає рельєф місцевості, а також у тих випадках, коли розповсюдження ефірних сигналів ускладнене через віддаленість передавальних центрів від споживачів, а будівництво кабельних телемереж економічно не вигідне та недоцільне.

2.6. Ліцензування цифрового мовлення

Перехід телерадіомовлення на цифрові стандарти був зумовлений насамперед обмеженістю радіочастотного ресурсу, необхідністю підвищення технічної якості телепрограм, впровадження перспективних технологій, зокрема „телебачення високої чіткості” (HDTV), а також відсутністю державної підтримки Концерну РРТ як пріоритетного оператора телекомунікаційних послуг, здатного створити на існуючій технічній базі регіональні цифрові зони для подальшої їх експлуатації провайдерами багатоканального цифрового мовлення.

Наприкінці 2008 року Національна рада погодила експериментальне застосування на 41 ТВК у м. Києві цифрового стандарту HDTV (телебачення

„високої чіткості”) та оголосила 28 жовтня 2008 року конкурс на мовлення на цьому каналі. Враховуючи, що Національна рада приймала конкурсні документи до 26 грудня 2008 року, підбиття підсумків конкурсу відбулося у 2009 році.

Отже, конкурс передбачав отримання ліцензії на багатоканальне мовлення з використанням 41 ТВК у м. Києві у цифровому стандарті HDTV (MPEG-4) (оригінальний проект і спортивна програма). За відсутності претендентів на мовлення у форматі оригінального проекту 28 жовтня 2009 року Національна рада ухвалила рішення про оголошення повторного конкурсу. У запропонованому форматі спортивної програми переможця цього конкурсу також не було визначено, тому Національна рада оголосила повторний конкурс.

2.7. Ліцензування провайдерів програмної послуги

Протягом звітного періоду Національна рада продовжувала видавати ліцензії провайдера програмної послуги та вносити до них зміни. Так, було видано 175 ліцензій провайдера програмної послуги, в тому числі переоформлено 49 ліцензій (2008 року – 188).

У лютому 2009 року було внесено зміни до Положення „Про порядок видачі ліцензії провайдера програмної послуги, внесення змін до ліцензії провайдера програмної послуги та видачі дублікату ліцензії провайдера програмної послуги”. Завдяки їм зменшилася кількість документів, які необхідно подавати на видачу ліцензії провайдера програмної послуги, стали іншими вимоги до наповнення бланків цього дозвільного документа. Нині в ліцензії необхідно зазначати тільки перелік програм універсальної програмної послуги та загальну кількість програм, які провайдер надає абоненту. Це значно спрощує процедуру та унормовує стосунки регуляторного органу й провайдера.

Загальна кількість проліцензованих провайдерів становить 703. Їм видано 871 ліцензію з використанням ресурсів багатоканальних кабельних телемереж.

У звітному році збільшилась кількість провайдерів програмної послуги, які використовують технологію IPTV. Видано 13 ліцензій, що становить 2% від загальної кількості провайдерів.

2009 року Національною радою ухвалено 146 рішень щодо внесення змін до ліцензій провайдерів програмної послуги. Провайдер, отримавши ліцензію, керуючись вимогами статті 42 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, в інформативному порядку повідомляє Національну раду щодо заміни вітчизняної програми на вітчизняну або іноземної на іноземну.

Виконання більшістю провайдерів вимоги щодо відключення неадаптованих каналів сприяло конструктивному діалогу між регуляторним органом – Національною радою – і суб’єктами багатоканального мовлення у розв’язанні проблеми ретрансляції телепрограм та передач, зміст яких не відповідає вимогам Європейської конвенції про транскордонне телебачення.

Аналітично-правова робота щодо упорядкування ретрансляції іноземних телерадіопрограм та передач на території України з урахуванням законодавчих змін у сфері телерадіомовлення буде завершена до 31 березня 2010 року.

2.8. Стан розвитку каналів та мереж мовлення

2.8.1. Мережі ефірного телерадіомовлення

Для потреб ефірного телерадіомовлення в Україні задіяно 3683 радіочастоти. Залежно від території розповсюдження програм нині в Україні працюють:

а) у сфері телевізійного мовлення:

- **14 загальнонаціональних каналів телемовлення:** Національна телекомпанія України / ТОВ „ТРК „Ера”, ТРК „Студія „1+1” у формі ТОВ, АТЗТ „Українська незалежна ТВ-корпорація” („Інтер”), ТОВ „МКТ „ІСТV”, ТОВ „Новий канал”, ЗАТ „ТРК „Україна”, ЗАТ „Міжнародний Медіа Центр – СТБ”, ЗАТ „ТК „ТЕТ”, ТОВ „Телестудія „Служба інформації” („НТН”), ЗАТ „Телеодин” („М1”), ТОВ „ТРК „Експрес-Інформ” („5 канал чесних новин”), Підприємство з іноземними інвестиціями у формі ТОВ „ТРК „НБМ” („5”), ТОВ „ТРО „Мульти Медіа Сервіс” („К1”), ВАТ „Телеканал „Тоніс”. Для потреб загальнонаціональних каналів задіяно 1982 частотних присвоєння;

- **7 регіональних каналів телемовлення:** ВАТ „Київтелемонтаж” („Мегаспорт”), ТОВ „Гравіс-Кіно” („Кіно”), ТОВ „Гравіс” („Сіті”), ТОВ „ТС „Астра-ТБ” („КРТ”), ЗАТ „ТРК „Люкс” („24”), ТОВ „ТРК ”ТелеРадіоСвіт” („ТВІ”), ДП „ТРК „Стерх” ТОВ „Природні інвестиції” („Стерх”). Для використання регіональними каналами задіяно 83 частотних присвоєння.

32 телеканали регіональні телеканали, що працюють у межах окремих областей, використовують 356 частотних присвоєнь. Для потреб місцевого мовлення задіяно 214 частотних присвоєнь.

На мовлення у цифровому стандарті DVB-T у загальнонаціональній багатоканальній цифровій мережі МХ-4 отримали ліцензії телерадіоорганізації: ТОВ „Векта – плюс”, ТОВ „Мирей”, ТОВ „Ді.Ком”, ТОВ „Лайкс”, ТОВ „Інтер – Ківар”, ЗАТ „Телеодин” (М2), ТОВ „Емпасер бізнес брокерс-Україна”, ТОВ „Футурама”, ТОВ „Дотюей”, ТОВ „УНІАН ТБ”.

б) у сфері радіомовлення:

- **15 загальнонаціональних каналів радіомовлення:** НРКУ (мережі УР-1, УР-2, УР-3), ЗАТ „Наше Радіо”, ТОВ „ТРК „НБМ – Радіо”, ТОВ „ТРК „Медіа Маркет”, ТОВ „ТРО „Русское радио” – Україна”, АТ „Онікс”, ТОВ „ТРК „Клас”, ТОВ „ТРК „Радіо-Ера”, ЗАТ „РК „Гала”, ДП „ТРО „Довіра”, Українська корпорація телебачення і радіомовлення „ЮТАР”, ЗАТ „ТРК Люкс”, ТОВ „ТРК „Радіо-Кохання”. Ними використовуюється 556 частотних присвоєнь;

- **13 регіональних каналів радіомовлення:** ТОВ „Міжрегіональна асоціація теле- і радіомовників „Творче об'єднання „Нарт”, Компанія „Нова хвиля” у формі ПП, ТОВ „ТРК „Пілот-Україна”, ЗАТ „ТРК „Лідер”, ЗАТ „Студія „Європа плюс Україна”, АТЗТ ТРО „Радіо.О”, ТОВ фірма „Волинь”, ТОВ „Радіо Шарманка”; ТОВ „ТРК Львівська хвиля”, ТОВ „Радіо Тернопіль”, ТОВ „Мюзик радіо”, ТОВ „ТРК „Класик Радіо”, ТОВ „ТРК „Галичина”;

- **22 регіональних радіоканалів,** працюють у межах окремих областей;

- **309 місцевих каналів радіомовлення.**

Загалом ними використовується 531 частотне присвоєння.

Таблиця 1

Розбудова загальнонаціональних каналів телевізійного мовлення

№ з/п	Назва ТРО	Обсяг мовлення (год./добу)	Кількість частотних присвоєнь	Загальна потужність мережі (кВт)
1	Національна телекомпанія України / ТОВ „ТРК „Ера”	18,7/5,3	467	835,701
2	ТРК „Студія „1+1” у формі ТОВ	24	414	598,89
3	АТЗТ „Українська незалежна ТВ-корпорація” („Інтер”)	24	391	432,685
4	ТОВ „МКТ „ICTV”	24	94	70,64
5	ТОВ „Новий канал”	24	94	54,012
6	ЗАТ „ТРК „Україна”	24	106	39,41
7	ЗАТ „Міжнародний Медіа Центр-СТБ”	24	72	64,76
8	ЗАТ „ТК „ТЕТ”	24	87	52,32
9	ТОВ „Телестудія „Служба інформації”	24	80	36,05
10	ЗАТ „Телеодин”	24	47	35,91
11	ТОВ „ТРК „Експрес-Інформ”	24	39	24,55
12	Підприємство з іноземними інвестиціями у формі ТОВ „ТРК „НБМ”	24	37	24,35
13	ТОВ „ТРО „Мульти Медіа Сервіс”	24	27	28,0
14	ВАТ „Телеканал „Тоніс”	24	27	18,62
	Всього	383,7	1982	2315,86

Таблиця 2

Розбудова регіональних телеканалів на кінець 2009 року

№ з/п	Назва ТРО	Обсяг мовлення (год./добу)	Кількість частотних присвоєнь	Загальна потужність мережі (кВт)
1	ВАТ „Київтелемонтаж”, м. Київ	24	29	9,35
2	ТОВ „Гравіс-Кіно”, м. Київ	24	18	5,14
3	ТОВ „Гравіс” (Сіті), м. Київ	24	18	5,14
4	ТОВ „ТС „Астра-ТБ”, м. Гірник Донецької області	24	6	1,32
5	ЗАТ „ТРК „Люкс”, м. Львів	24	4	4
6	ТОВ „ТРК ”ТелеРадіоСвіт”, м. Київ	24	5	0,05
7	ДП „ТРК „Стерх” ТОВ „Природні інвестиції”, м. Дніпропетровськ	24	3	2,6
Всього			83	27,6

Таблиця 3

Розбудова ефірних телевізійних мереж мовлення обласних державних телерадіоорганізацій на кінець 2009 року

№ з/п	Область	Максимальний обсяг мовлення (год./добу)	Кількість частотних присвоєнь	Загальна потужність мережі (кВт)
1.	ДТРК ”Крим”	24	38	2,84
2.	Вінницька ОДТРК	24	18	3,51
3.	Волинська ОДТРК	24	4	2,3
4.	Дніпропетровська ОДТРК	24	5	6,8
5.	Донецька ОДТРК	24 (14)	2	1,1
6.	Житомирська ОДТРК	24	12	7
7.	Закарпатська ОДТРК	24 (18)	11	0,89
8.	Запорізька ОДТРК	24	8	4,4
9.	Івано-Франківська ОДТРК	0	0	0
10.	Державна організація "Київська державна регіональна ТРК"	24	7	2,44
11.	Кіровоградська ОДТРК	24	14	2,75
12.	Державна організація Луганської ОДТРК	24	19	5,4
13.	Миколаївська ОДТРК	24 (18)	16	2,14
14.	Львівська ОДТРК	16	1	1
15.	Одеська ОДТРК	24	13	4,9

16.	Державна організація "Полтавська ОДТРК "Лтава"	24	11	6,2
17.	Рівненська ОДТРК	24	2	2
18.	Сумська ОДТРК	24 (2,5)	2	1,1
19.	Тернопільська ОДТРК	24	4	1,3
20.	Харківська ОДТРК	24 (18)	7	4,3
21.	Херсонська ОДТРК "Скіфія"	24 (4)	7	1,6
22.	Хмельницька ОДТРК "Поділля-Центр"	24	8	3,5
23.	Черкаська ОДТРК	24 (20,18)	13	2,11
24.	Чернівецька ОДТРК	24	2	1,01
25.	Чернігівська ОДТРК	24 (17)	6	2,5
Всього			283	87,41

Таблиця 4

**Розбудова телевізійного мовлення у регіонах України
на кінець 2009 року**

Область	Загальна кількість частот	Кількість частот в обласному центрі	Загальна потужність (кВт)
Автономна Республіка Крим	314	20	174,55
Вінницька	152	16	133,45
Волинська	48	14	45,45
Дніпропетровська	124	17	105,51
Донецька	101	16	154,93
Житомирська	66	14	62,71
Закарпатська	202	10	79,67
Запорізька	84	17	115,4
Івано-Франківська	107	15	32,707
Київська	38	17	16,88
Кіровоградська	77	15	49,65
Луганська	131	16	135,55
Львівська	79	15	99,41
Миколаївська	124	17	34,39
Одеська	144	20	93,47
Полтавська	97	15	151,6
Рівненська	32	6	110,17
Сумська	56	12	103,94
Тернопільська	70	15	86,56

Харківська	132	19	162,08
Херсонська	64	15	39,122
Хмельницька	110	15	121,576
Черкаська	77	14	56,12
Чернівецька	109	14	35,915
Чернігівська	64	14	112,93
м. Київ	17	-	244,01
м. Севастополь	16	-	16,61
Всього	2635	372	2557,246

Таблиця 5

**Розбудова загальнонаціональних
радіоканалів мовлення на кінець 2009 року**

№ з/п	Назва ТРО	Обсяг мовлення (год/добу)	Кількість частотних присвоєнь	Загальна потужність мережі (кВт)
1	НРКУ (УР-1)	19,4	85	3452,78
2	НРКУ (УР-2)	24	104	1528,55
3	НРКУ (УР-3)	19,3	9	1555,00
4	ТОВ „ТРК „НБМ-Радіо”	24	55	40,9
5	ТОВ „ТРК „Радіо-Ера”	24	44	27,55
6	АТ „Онікс”	24	37	27,3
7	ТОВ „ТРК „Медіа Маркет”	24	47	27,88
8	ЗАТ „Наше радіо”	24	33	38,5
9	ТОВ „ТРО „Русское радио” – Україна”	24	31	20,25
10	ТОВ „ ТРК „Клас”	24	27	15,75
11	ТОВ „ТРК „Радіо Кохання”	24	18	10,15
12	ДП „ТРО „Довіра”	24	19	17,95
13	ЗАТ „ТРК „Люкс”	24	20	17,5
14	ЗАТ „РК „Гала”	24	13	15,4
15	Українська корпорація телебачення і радіомовлення „ЮТАР”	24	14	19,15
	Всього	350,7	556	6814,61

**Розбудова регіональних
радіоканалів мовлення на кінець 2009 році**

№ з/п	Назва ТРО	Обсяг мовлення (год/добу)	Кількість частотних присвоєнь	Загальна потужність мережі (кВт)
1	ТОВ "Міжрегіональна асоціація теле- і радіомовників "Творче об'єднання "НАРТ"	24	2	3,0
2	ПП "Компанія "Нова хвиля"	24	6	8,75
3	ТОВ "ТРК "Пілот-Україна"	24	5	6,0
4	ЗАТ "ТРК "Лідер"	24	5	6,55
5	ЗАТ "Студія "Європа плюс Україна"	24	7	5,4
6	АТЗТ ТРО "Раді.О"	24	5	7,75
7	ТОВ фірма "Волинь"	24	9	6,7
8	ТОВ "Радіо Шарманка"	24	11	6,2
9	ТОВ "Мюзик радіо"	24	6	5,4
10	ТОВ "Радіо Тернопіль"	24	3	1,75
11	ТОВ „ТРК „Галичина”	24	10	1,16
12	ТОВ "ТРК "Класик Радіо"	24	4	0,55
13	ТОВ "ТРК "Львівська хвиля"	24	3	2,25
	Всього	312	79	64,7

**Стан розбудови ефірних виокремлених радіомереж мовлення
обласних державних телерадіоорганізацій на кінець 2009 року**

ОДТРК	Обсяг мовлення (год/добу)	Кількість частотних присвоєнь за ліцензією	У тому числі кількість ФМ-частот	Загальна потужність мережі (кВт)
ДТРК „Крим”	-	0		0
Вінницька ОДТРК	15	1		10
Волинська ОДТРК	24	2	1	2
Дніпропетровська ОДТРК	24	2		14
Донецька ОДТРК	24	1		40
Житомирська ОДТРК	24	2	1	9
Закарпатська ОДТРК	24	5		1,2
Запорізька ОДТРК	24	3		4
Івано-Франківська ОДТРК	-	0		0
Київська ОДТРК	16	1		4
Кіровоградська ОДТРК	-	0		5,4
Луганська ОДТРК	24	3		1,35
Львівська ОДТРК	-	0		0
Миколаївська ОДТРК	24	1		5

Одеська ОДТРК	24	5		0,5
Полтавська ОДТРК	24	4	3	4,6
Рівненська ОДТРК	18	1		4
Сумська ОДТРК	24	6		1,85
Тернопільська ОДТРК	24	1		1
Харківська ОДТРК	24	1		4
Херсонська ОДТРК	24	2		10
Хмельницька ОДТРК	24	2		1,25
Черкаська ОДТРК	12	1		1
Чернівецька ОДТРК	18	3		38,5
Чернігівська ОДТРК	-	0		0
Севастопольська ДТРК	-	0		0
Всього		50	5	162,66

Таблиця 8

**Стан розбудови мереж радіомовлення
в регіонах України 2009 року**

Область, регіони	Кількість частот, які додатково введено у 2009 році	Загальна кількість частот	Кількість частот в обласному центрі	Загальна потужність (кВт) (УКХ, ФМ)
Автономна Республіка Крим	34	125	21	75,44
Вінницька	3	53	20	28,6
Волинська	1	29	6	24,12
Дніпропетровська	4	63	28	63,72
Донецька	3	68	21	70,39
Житомирська	4	24	12	40,75
Закарпатська	1	34	13	29,07
Запорізька	4	55	22	55,36
Івано-Франківська	3	24	14	22,63
Київська	0	14	40	4,43
Кіровоградська	6	28	15	24,4
Луганська	7	46	21	52,1
Львівська	0	30	21	30,7
Миколаївська	0	27	19	31,9
Одеська	5	72	32	86,95
Полтавська	3	53	16	34,35

Рівненська	1	17	11	24,5
Сумська	9	38	13	39,4
Тернопільська	0	20	13	16,93
Харківська	0	39	24	36,65
Херсонська	2	22	16	39,3
Хмельницька	4	33	15	38,02
Черкаська	3	26	16	28,8
Чернівецька	5	18	11	22,95
Чернігівська	3	27	14	34,95
м. Київ	0	39	-	141
м. Севастополь	0	24	-	12,9
Всього	105	1048	454	1110,31

Відповідно до ст. 15 Закону України „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення” та ст. 24 Закону України „Про радіочастотний ресурс України”, Національна рада уповноважена регулювати використання радіочастотного ресурсу України та подавати відповідні замовлення на розробку висновків щодо електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів мовлення. Ці висновки, а також дозволи на експлуатацію відповідних радіоелектронних засобів, видаються суб’єктам господарювання Українським державним центром радіочастот (УДЦР) за поданням Національної ради.

Таблиця 9

Динаміка надходження частотних присвоєнь для потреб телерадіомовлення

Вид мовлення	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Цифрове ефірне телебачення	—	—	58	13
Ефірне мовлення	—	—	—	188
Радіомовлення	4	71	84	38
Багатоканальне мовлення (МІТРС)	34	20	21	30
Всього	38	91	163	269

Частотні присвоєння для потреб телевізійного аналогового мовлення надійшли для забезпечення покриття малопотужним телевізійним мовленням важкодоступних населених пунктів, гірських та сільських місцевостей.

Таблиця 10

Кількість подань до Українського державного центру радіочастот стосовно висновків щодо електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів мовлення та дозволів на їхню експлуатацію в 2009 році

№ з/п	Область	Кількість подань Національної ради			
		ТБ	РМ	МІТРИС	„Теле-село”
1.	Автономна Республіка Крим	6	7		
2.	Вінницька	7	3	1	
3.	Волинська	4	2		
4.	Дніпропетровська	13	5	2	2
5.	Донецька	6	3		
6.	Житомирська	3	3		
7.	Запорізька	4	2	1	
8.	Закарпатська	6	2		
9.	Івано-Франківська	7	5		
10.	Київська	4			
11.	Кіровоградська	4	4	1	
12.	Луганська	5	7		1
13.	Львівська	5	2	1	
14.	Миколаївська	4	4	1	
15.	Одеська	3	8		
16.	Полтавська	8	3		
17.	Рівненська	3			
18.	Сумська	5	5		
19.	Тернопільська	2			
20.	Харківська	5			
21.	Херсонська	5	1	1	
22.	Хмельницька	5	5		
23.	Черкаська	4	1		
24.	Чернівецька	7	2		
25.	Чернігівська	4	2		
26.	м. Київ	4	1		
27.	м. Севастополь	4	1		
	Всього	137	76	8	3

Таблиця 11

Стан розрахунку, узгодження та координації частотних присвоєнь галузі телерадіомовлення

№ п/п	Область	Замовлено висновків щодо ЕМС РЕЗ мовлення для створення та розвитку каналів мовлення			
		ТБ	РМ	МІТРИС	„Теле-село”
1	2	3	4	5	7
1.	Автономна Республіка Крим	6	1	1	2

		Замовлено висновків щодо ЕМС РЕЗ мовлення для створення та розвитку каналів мовлення			
2.	Вінницька	2		6	
3.	Волинська	8			
4.	Дніпропетровська	8	1		
5.	Донецька	16	1		
6.	Житомирська	5			
7.	Запорізька	7	1		
8.	Закарпатська	1	1	3	
9.	Івано-Франківська	4	1		
10.	Київська	9	2		
11.	Кіровоградська	3	3	2	
12.	Луганська	12	1	1	
13.	Львівська	4	2	10	
14.	Миколаївська	3			
15.	Одеська	5	3		1
16.	Полтавська	5	1		
17.	Рівненська	3	1		
18.	Сумська	4		1	
19.	Тернопільська	3		1	
20.	Харківська	7			
21.	Херсонська	5	1		
22.	Хмельницька	4			
23.	Черкаська	4			
24.	Чернівецька	1	1		
25.	Чернігівська	4	4		
26.	м. Київ	1			
	ВСЬОГО	134	25	25	3

Таблиця 12

№ п/п	Область	Отримано висновків щодо ЕМС РЕЗ мовлення для створення та розвитку каналів мовлення			
		ТБ	РМ	МІТPI С	„Теле-село”
1	2	3	4	5	7
1.	Автономна Республіка Крим	30		10	10
2.	Вінницька	1	1		
3.	Волинська	1	3		
4.	Дніпропетровська	5			
5.	Донецька	13	1	5	

		Отримано висновків щодо ЕМС РЕЗ мовлення для створення та розвитку каналів мовлення			
6.	Житомирська	5			
7.	Запорізька	3	1	2	
8.	Закарпатська	21			
9.	Івано-Франківська	16		2	
10.	Київська	3			
11.	Кіровоградська	4	1		
12.	Луганська	7	2	6	
13.	Львівська	16	23	1	
14.	Миколаївська	1			
15.	Одеська	15 (13ц)			
16.	Полтавська	3	1	1	
17.	Рівненська	3			
18.	Сумська	3			
19.	Тернопільська	2			
20.	Харківська	6	2		
21.	Херсонська	2			
22.	Хмельницька	2			
23.	Черкаська	7	1		
24.	Чернівецька	17	1		
25.	Чернігівська	4	1	3	
26.	м. Київ	1			
	ВСЬОГО	178 13 (ц)	38	30	10

2.8.2. Багатоканальні кабельні та ефірні мережі мовлення

З метою розвитку телевізійного мовлення на селі, прикордонних територіях і територіях, де існують так звані тіньові зони, з урахуванням надходження висновків Українського державного центру радіочастот щодо електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів мовлення для створення та розвитку каналів мовлення, мереж мовлення і телемереж для систем типу „Телевізійне село”, Національна рада у липні 2009 року ухвалила рішення „Про створення багатоканальних ефірних телемереж з використання мікроретрансляторів в Автономній Республіці Крим” і розпочала прийом документів щодо їх розбудови від суб’єктів господарювання.

Згідно з наданими УДЦР висновками щодо електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів мовлення для створення та розвитку каналів мовлення, мереж мовлення та телемереж для систем типу МІТРС Національна рада у вересні звітного року ухвалила ще одне рішення „Про

створення та розвиток багатоканальних ефірних телемереж у діапазоні 11,7-12,5 ГГц”. І також звернулася до суб’єктів господарювання щодо надання пропозицій з технічної розробки багатоканальних ефірних телемереж у населених пунктах Автономної Республіки Крим, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Луганській, Львівській, Полтавській, Херсонській, Харківській, Чернігівській областях.

У даний час Національна рада відповідно до статті 22 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” схвалила проекти технічної розробки багатоканальних мереж мовлення в Автономній Республіці Крим, Київській, Луганській, Житомирській, Івано-Франківській, Дніпропетровській, Херсонській, Рівненській, Запорізькій областях.

Збільшення кількості провайдерів програмної послуги, які використовують технології МІТРІС і „Телевізійне село”, і відповідно мереж багатоканального мовлення сприятиме поступовому переходу діючих багатоканальних телемереж типу МІТРІС на цифровий стандарт розповсюдження телепрограм, а також розширенню зони цифрового мовлення в Україні.

2.8.3. Мережі проводового мовлення

За інформацією ВАТ „Укртелеком”, станом на 1 жовтня 2009 року мережа проводового мовлення охоплює понад 18 тис. населених пунктів. Кількість радіоточок становить 3,1 млн., зберігається тенденція до їх зменшення. У звітному році кількість радіоточок зменшилася майже на 524 тис.

11 вересня 2009 року в Національній раді відбулася міжвідомча нарада за участю представників НКРЗ, УДЦР, Концерну РРТ, ВАТ „Укртелеком”, Національної радіокомпанії України, на якій обговорювалися заходи для забезпечення повноцінного поширення програм державного радіо, в тому числі в УКХ-діапазоні, та перспективи відновлення мереж проводового мовлення. Через те, що за останні 10 років експлуатації передавальна технічна база проводового мовлення практично не оновлювалася, нині дуже гостро стоїть питання щодо поширення програм НРКУ. Порушувалися питання про стан використання мереж УР-1, УР-2, УР-3 та їх упорядкування. Йшлося також про відновлення проводової мережі УР-1 для міськрайонного мовлення.

Упродовж 2009 року Національна рада неодноразово висловлювала своє бачення та надавала пропозиції щодо визначення пріоритетних шляхів розвитку державного мовлення Секретаріату Президента України та Кабінету Міністрів України. Розглянувши Програму модернізації Національної радіокомпанії України з відновлення і модернізації ліній зв'язку проводового мовлення, Національна рада підтримала запропоновані заходи.

Зважаючи на незадовільний стан проводових мереж та вкрай обмежений радіочастотний ресурс, нині практично неможливо забезпечити

ефірним радіомовленням районні центри і віддалені населені пункти. З огляду на складність із розрахунком вільних частот мовлення, тривалість процедури узгодження та міжнародної координації у Програмі модернізації Національній радіокомпанії України доцільно було б врахувати канали мовлення обласних державних телерадіокомпаній, яким Національною радою вже видано ліцензії на мовлення з використанням частот у FM-діапазоні. Потребує остаточного вирішення питання міжнародного статусу синхронних мереж мовлення, створених за часів СРСР.

Розвиток системи проводового мовлення можливий тільки за наявності цільової підтримки держави. Перспективним шляхом поширення радіопрограм має стати модернізація загальнонаціональних радіомереж УР-1, УР-2, УР-3 та переведення мовлення у FM-діапазон. На 2010 рік Національною радою повторно заплановано (у разі виділення коштів з Державного бюджету України) проведення низки науково-дослідних робіт. Одна з них передбачає дослідження і прогнозування потреб та розроблення на підставі аналізу стану проводового мовлення моделі комбінованого радіоприймача для мереж трипрограмного проводового мовлення з можливістю прийому радіопрограм (стерео) у FM-діапазоні.

2.8.4. Багатоканальні кабельні мережі

Для здійснення діяльності з надання програмних послуг ліцензіатами використовуються ресурси 805 багатоканальних кабельних телемереж, у тому числі за цифровими технологіями DVB-C та IPTV – 61 та 30 телемереж відповідно.

Упродовж 2009 року спостерігалася загальна тенденція до збільшення кількості багатоканальних кабельних телемереж (аналогове, цифрове телебачення DVB-C та IPTV). Водночас, унаслідок розвитку новітніх технологій помітно зріс і ресурс кабельних телемереж (у телемережах DVB-C та IPTV в середньому він становить 80 каналів).

Порівняно з 2008 роком кількість кабельних телемереж 2009 року збільшилась на 10%, з них:

- кількість телемереж, що експлуатуються з використанням технології DVB-C – на 32%;
- кількість мереж IPTV – на 100%.

Порівняно з 2008 роком збільшилась кількість телемереж у таких областях: Донецькій – на 15, Одеській – на 10, Луганській – на 9, Київській – на 6, Закарпатській та Полтавській – на 5, місті Києві – на 5.

Проте у Львівській області стало менше на 4 кабельні телемережі, Дніпропетровській області – на 2.

До проблемних питань щодо забезпечення розвитку багатоканальних кабельних телемереж та впровадження нових технологій розповсюдження телерадіопрограм відносяться:

- негативний вплив світової економічної кризи на фінансово-інвестиційні можливості багатьох телекомунікаційних компаній, які змушені

відкласти заходи з технічного переоснащення та модернізації телемереж на невизначений термін;

- низькі темпи впровадження цифрових технологій у кабельних телемережах, розміщених у сільській місцевості;

- безліцензійне надання програмних послуг абонентам деякими суб'єктами господарювання та у зв'язку із цим незаконне використання ними ресурсів багатоканальних телемереж, що унеможлиблює здійснення Національною радою нагляду за дотриманням стандартів та норм технічної якості телерадіопрограм.

2.8.5. Оцінка ситуації з діяльністю та розвитком мереж супутникового телерадіомовлення і супутникових платформ за технологією DTH (Direct To Home)

Звітний період характеризується активізацією і сталим розвитком уже існуючих та нових телерадіомовних супутникових платформ, які створюються в Україні („ТОВ „Віжн ТВ” – ТМ „Viasat”; ТОВ „ДІДЖИТАЛФЛАЙ ЮКРЕЙН” – ТМ „МУ tv”) та сусідніх країнах:

Водночас, представники іноземних супутникових платформ в Україні створюють недобросовісну конкуренцію легалізованим суб'єктам інформаційної діяльності, порушуючи законодавство України у сфері телебачення і радіомовлення, зокрема, щодо авторських та суміжних прав, права на ретрансляцію теле- та /чи радіопрограм.

Серйозною загрозою для інформаційної безпеки України є неконтрольована реалізація (продаж) несертифікованого в Україні приймального супутникового обладнання (тюнерів), що ввозиться з-за кордону. Саме таке обладнання із спеціальним програмним забезпеченням дозволяє здійснювати розкодування без карток доступу та несанкціонований перегляд значної кількості програм іноземних супутникових DTH- платформ.

Зокрема, в Україні у великій кількості вже використовуються тюнери, які дають можливість приймати пакети „НТВ+”, „Триколор ТВ”, „Радуга ТВ” та інші у м. Києві, Автономній Республіці Крим, м. Севастополі та східних регіонах України (Донецькій, Луганській, Харківській областях).

Супутникова платформа „Триколор ТВ”, яка має права для розповсюдження пакетів телепрограм тільки на територію Російської Федерації, безкоштовно поширює їх серед населення України. Приймальне обладнання та картки доступу до телепрограм цієї платформи не призначені для реалізації в законний спосіб на території України, а мають використовуватися лише на території країн їх походження.

До Національної ради упродовж 2009 року не звертався жоден з представників іноземних супутникових DTH-платформ для отримання ліцензії провайдера програмної послуги.

Для створення реальної конкуренції діяльності іноземним супутниковим DTH-платформам на території України необхідно вирішити такі питання:

- здійснити координацію дій між державними установами щодо припинення протизаконної діяльності вітчизняних та іноземних супутникових платформ та їх представництв на території України;
- державним установам та відомствам оперативно реагувати на звернення Національної ради щодо припинення незаконної діяльності іноземних супутникових платформ;
- здійснювати державне фінансування медіа-проектів, подібних тим, які створюються в сусідніх країнах, що сприятиме пропаганді та належному інформаційному супроводу державної політики, інтеграції України в міжнародний інформаційний простір, утвердженню позитивного іміджу держави, відродженню духовних традицій української нації;
- вдосконалити вітчизняне законодавство у сфері телерадіомовлення щодо врегулювання порядку поширення телерадіопрограм і передач з країн, які не ратифікували Європейську конвенцію про транскордонне телебачення і не входять до Європейського Союзу;
- законодавчо затвердити Концепцію національної інформаційної політики держави.

Для вирішення комплексу питань щодо реалізації державної політики й гарантування національної безпеки в інформаційній сфері наш регуляторний орган неодноразово звертався до Ради національної безпеки і оборони України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Державної податкової адміністрації України.

Але й до сьогодні ці проблеми залишаються не вирішеними.

Вітчизняні телерадіоорганізації протягом звітного періоду продовжували розвивати існуючі та освоювати нові канали супутникового мовлення.

Супутникові канали мовлення

Таблиця 13

Телевізійне мовлення				
Супутник	ТРО		Програма (логотип)	
Eutelsat W2 (ЄС), 16° сх. д.	1	ТОВ „ТРК „Клас”	1	PRO ВСЕ
	2	ТОВ „Світ ТВ”	2	перший автомобільний телеканал
Eutelsat W4 (ЄС), 36° сх. д.	3	ТОВ „ВІАКОР”	3	Biz TV
	4	ТВ „Акціонерне товариство закритого типу „МАГНОЛІЯ ТВ”	4	ЧП.INFO.
	5	ТОВ „ТРК „ТелеРадіоСвіт”	5	ТВі
	6	ТОВ „Поверхность Спорт-ТВ”	6	Спорт-1
			7	Спорт-2

Телевізійне мовлення					
Супутник	ТРО			Програма (логотип)	
Amos 2/3 (Ізраїль), 4° зах. д.	7	ТОВ „Міжнародна комерційна телерадіокомпанія”	8	ICTV	
	8	ЗАТ „Міжнародний Медіа Центр -СТБ”	9	С /Ти вдома/	
	9	ЗАТ „ТелеОдин”	10	М1	
			11	М2	
	10	ТОВ „ТРО Мульті медіа Сервіс”	12	К1	
	11	ВАТ „ТК „ТОНІС”	13	ТОНІС	
	12	ТОВ „Гравіс-Кіно”	14	КІНО	
	13	ТОВ „Гравіс”	15	СІТІ	
	14	ТОВ „Мьюзік бокс Україна”	16	MUSIC BOX	
	15	ТОВ „Музичний канал „О-ТВ”	17	O-TV	
	16	ТОВ „Телерадіооб`єднання МІСТ ТБ”	18	Міст-ТБ	
	17	ЗАТ „ТРК „Люкс”	19	24	
	18	ВАТ „Київтелемонтаж”	20	Мегаспорт	
	19	ЗАТ „ТРК „ІНТЕРВІДЕО-КИЇВ”	21	К2	
	20	ТОВ „ЄС Продакшен груп”	22	UBR	
	21	ТОВ „Музичне телебачення”	23	MTV MUSIC TELEVISION	
	22	ТОВ „Міжрегіональна асоціація теле- і радіомовників „Творче об`єднання „НАРТ”	24	НАРТ	
	23	ТРК „Перша Одеська Телерадіокомпанія”	25	1111	
	24	ТОВ „Реал Істейт-ТВ”	26	Real TV Estate	
	25	ТОВ „Хмарочос Медіа”	27	QTV	
	26	ТОВ „Гумор ТБ”	28	БАБАЙ ТБ	
			29	ГУМОР ТБ	
	27	ТОВ „УНІАН-ТБ”	30	УНІАН-ТБ	
	28	ТРК „Студія 1+1” у формі ТОВ	31	1+1	
	-	ТРК „Студія 1+1” у формі ТОВ	32	1+1 International	
	Sirius 4 (Швеція), 5° сх. д.	29	АТЗТ „Українська незалежна ТВ-корпорація”	33	Інтер +
		30	ЗАТ „ТРК „УКРАЇНА”	34	ТРК "Україна"
				35	НОВИНИ
36				ФУТБОЛ	
31		ЗАТ „Новий канал”	37	Н (Новий канал)	
32		ТОВ „ТС „Астра-ТБ”	38	КРТ	
33		ЗАТ „ТРК „Світ”	39	СВІТ	
34		ТОВ „ТРК „Експрес-Інформ”	40	5 [канал чесних новин]	
35		Дирекція телепрограм Верховної Ради України	41	„РАДА”	
36		ЗАТ „ТК „ТЕТ”	42	ТЕТ	
37		ПП у формі ТОВ „ТРК „НБМ”	43	„5”	
38	ТОВ „ТРК „Музика ТВ”	44	Enter-музика		
39	ТОВ „ТРК „Кіно ТВ”	45	Enter-фільм		

Телевізійне мовлення				
Супутник	ТРО		Програма (логотип)	
	40	ТОВ „ТРК „Глас”	46	ангел білого кольору із сурмою, розташований у лівому куті телеекрану
	41	Закарпатська ОДТРК	47	Тиса 1
	42	ТОВ „Міжнародний "Слов'янський канал”	48	SCI
	43	ТОВ „ІЛОНІТ-ТВ”	49	МЕНЮ-ТВ
	44	ТОВ „Незалежна телерадіокомпанія „ІРТА ПЛЮС”	50	ІРТА ПЛЮС
	45	Чернівецька ОДТРК	51	БУКОВИНА
	46	ТОВ „8 ТВ”	52	8TV
	47	ТОВ „Англійський Клуб ТВ”	53	englischclub
	48	ТОВ „ТРК „ОСК”	54	ОК
	49	ТОВ „Телемережа „УНІКА-TV”	55	ПЛАНЕТА
	50	ТОВ „Пі Ель Сейлз”	56	SHOPPING -TV
	51	ТОВ „Пі Ель Сейлз Ті Ві”	57	DESIGN TV
	52	ТОВ „Центр телепрограм і комунікацій „ТЕЛЕТОН”	58	KiKo
			59	2 T
	53	ТОВ „ТРК „Нові комунікації”	60	STAR TV
	54	ТОВ „ТЕЛЕКАНАЛ 100”	61	UBC
	55	ТОВ „Каста Компані”	62	Новий дім
	56	ТОВ „Телекомпанія „МАЛЯТКО ТВ”	63	Малютко - TV
	57	ТОВ „ТРК „Погода ТВ”	64	Погода ТВ
58	ТОВ „Медіа Група Позитив”	65	Твій Плюс	
59	ТОВ „Українське народне телебачення УНТ”	66	УНТ	
Експрес АМ22 (РФ), 53° сх. д.	60	ТОВ „ТРК „Прайм-Тайм”	67	Страна Советов
Intelsat 704 (США), 66° сх.д.	61	ТОВ „Обрій”	68	МТВ
Intelsat 3R (США), 43,1° зах. д.	62	Державна ТРК „Всесвітня служба УТР”	69	УТР ua
Hellas Sat 2 (Греція), 39° сх. д.	-	Державна ТРК „Всесвітня служба УТР”	70	УТР
	63	ТОВ „Наша Прага”	71	МАКСИ-ТВ
	64	ТОВ „Гамма-Консалтинг”	72	G
	65	ТОВ „PR-Агенція „ВІТА”	73	TV ВІТА
	66	ТОВ „ТРК „Роса”	74	РОСА
	67	Дніпропетровська ДОДТРК	75	D
	68	ТОВ „ТС „Служба інформації”	76	НТН
69	Державна ТРК „КУЛЬТУРА”	77	К (Культура)	

Телевізійне мовлення				
Супутник	ТРО			Програма (логотип)
	70	Державна організація „Київська ДРТРК”		78 КДРТРК
	71	ЗАТ „ЗАГРАВА”		79 Перший діловий
	72	ТОВ „АР Ю М ЮЗІК”		80 RU MUSIC
	73	ТОВ „НОВИНИ 24 ГОДИНИ”		81 NEWS ONE
	74	ТОВ „РЕАЛ ЕСТЕЙТ-ТВ”		82 Real Estate TV
	75	ТОВ „Телекомпанія ТЕЛЕВСЕСВІТ”		83 Телевсесвіт
	76	ПП „НТА-незалежне телевізійне агентство”		84 НТА
	77	ТОВ „Ідана Юкрейн”		85 ТВ канал „Тур-Бюро”
	78	ТОВ „Перший альтернативний телеканал А1”		86 „А One Ukraine”
	79	ТОВ „Голдберрі”		87 g (Gold Berry)
	80	ТОВ „Медіапоінт”		88 People tv
	81	ТОВ „Телекомпанія „ЕКО-ТВ”		89 ЕКО TV
	82	ТОВ „Телекомпанія „СІМЕЙНИЙ ЕКРАН”		90 СЕН-ТБ
Радіомовлення				
Супутник	ТРО			Програма (позивний)
Експрес AM22 (РФ), 53° сх. д.	1	НРКУ		1 Всесвітня служба Радіо „Україна”
				2 УР-1
				3 УР-2
				4 УР-3
PanAmSat 4 (США), 72° сх. д.	2	ТОВ „ТРК „Європа Плюс Київ”		5 Європа
				6 Європа 1
Amos 2 (Ізраїль), 4° зах. д.	3	ПП у формі ТОВ „ТРК „НБМ”		7 НІКО FM
Sirius 4 (Швеція), 5° сх. д.	4	ЗАТ „Студія Європа плюс Україна”		8 Європа плюс
	5	Закарпатська ОДТРК		9 Радіо „Тиса”
Експрес 6А (РФ), 75° сх. д.	6	ТОВ „Міжрегіональна асоціація теле- і радіомовників „Творче об’єднання „Нарт”		10 Радіо НАРТ
Sirius 4, (Швеція), 5° сх. д.	7	ТОВ „Еммануїл”		11 „Радіо „Еммануїл”

Примітка: телерадіоорганізації загальнонаціонального мовлення, які не здійснюють супутникового мовлення у зв’язку з відсутністю ліцензії Національної ради на супутникове мовлення:

1. АТЗТ „Українська незалежна ТВ-корпорація”, логотип – „Інтер”.
2. Національна телекомпанія України, логотип – „Перший”.
3. ТОВ „ТРК „Ера”, логотип – „Ера”.

2.8.6. Цифрові мережі мовлення. Проблемні питання впровадження цифрових каналів

Стартовим моментом впровадження наземного цифрового звукового мовлення слід вважати підписання Україною у червні 2006 року регіонального частотного плану цифрового телерадіомовлення „Женева-2006”. Перехідний період, доки аналоговий ресурс має міжнародний захист, діятиме до 17 червня 2015 року. Зволікання із впровадженням цифрового телерадіомовлення в Україні може призвести до втрати частотного ресурсу, а отже, і телерадіомовлення в прикордонних регіонах, а також не сприятиме інформаційному забезпеченню проведення футбольного чемпіонату Європи 2012 року.

2008 року було ухвалено зміни до Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору України, які визначили стандарти спорудження мультиплексів: у форматі DVB-T чотирьох мультиплексів MPEG-4, одного у форматі DVB-H (мобільне наземне мовлення) та двох у HDTV (телебачення високої чіткості). Визначено сім етапів переходу на цифрове мовлення. Останній, сьомий етап має завершитися до грудня 2012 року. Було ухвалено План переходу на цифрове мовлення, яким додатково вводилося поняття мультиплексів (MX-1 – MX-5).

До перших трьох мультиплексів у стандарті DVB-T (MPEG-4) потрапили всі загальнонаціональні канали та майбутній канал суспільного мовлення. Основним принципом впровадження цифрового мовлення Національна рада визначила підтримку соціально незахищених верств населення у перехідний період, яка полягає в державному забезпеченні перетворювачами цифрового сигналу малозабезпечених громадян. Тому Національна рада у фінансових зобов'язаннях конкурсантів передбачила інвестування коштів для забезпечення споживачів декодерами.

Нинішній етап впровадження цифрового мовлення характеризується подальшою реалізацією основних етапів переходу на цифрові стандарти, визначених Планом розвитку національного телерадіоінформаційного простору.

Національною радою спільно з Міністерством транспорту та зв'язку України та Державним комітетом телебачення і радіомовлення України створено міжвідомчу робочу групу для узгодження дій на перехідний період. Одним із основних завдань її роботи була міжвідомча координація документів щодо впровадження цифрового телерадіомовлення, які готуються на розгляд Кабінету Міністрів України.

З метою прискорення впровадження нових технологій розроблено План заходів щодо впровадження цифрового телерадіомовлення в Україні, до якого увійшли пропозиції всіх органів виконавчої влади.

У лютому 2009 року Національна рада погодила зміни до Плану заходів щодо впровадження цифрового телебачення в Україні, запропоновані першим віце-прем'єр-міністром Олександром Турчиновим. До нього увійшли заходи щодо залучення до впровадження цифрового мовлення наукового і технічного потенціалу Державного космічного агентства України та розробка

вимог до синхронних зон і пропозиції з проведення конверсії частот. Ці уточнення допоможуть спростити і здешевити конверсію частот для потреб цифрового телебачення.

Погоджений план заходів, ухвалений Національною радою у травні 2009 року, зокрема передбачає підготовку пропозицій щодо внесення змін до законодавства України стосовно особливостей впровадження цифрового телебачення, оскільки на законодавчому рівні існують суперечності між трьома основними Законами України у сфері телерадіомовлення: "Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення", "Про телебачення і радіомовлення", "Про радіочастотний ресурс України". Вдосконалені законодавчі акти насамперед повинні запобігти дублюванню повноважень різних органів управління, підвищити ефективність здійснення функцій виділення, присвоєння радіочастот і нагляду за їх використанням.

Перехід від аналогового до цифрового телерадіомовлення без належної державної підтримки, з огляду на соціальну значущість ефірного наземного телебачення, може призвести до обмеження доступу громадян до інформації. Відтак, гарантування інформаційної безпеки є однією з найважливіших функцій держави.

Наполегливе і послідовне відстоювання Національною радою питання забезпечення соціальної складової в процесі впровадження цифрового телемовлення знайшло своє відображення в Плані заходів. Ним передбачено визначення гарантій соціально незахищеним категоріям громадян України, які забезпечуватимуться за рахунок бюджетних коштів перетворювачами цифрового сигналу.

Національна рада з грудня 2008 по січень 2009 року проводила прийом пропозицій від суб'єктів господарської діяльності щодо надання технічної розробки на цифрові канали мовлення МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5 у стандарті DVB-T (MPEG-4) для визначення провайдера програмної послуги цих багатоканальних мереж.

У короткостроковій перспективі відбудуватиметься процес поступового відключення аналогового мовлення. Для цього необхідна координація зусиль із сусідніми країнами стосовно впровадження цифрового телерадіомовлення у прикордонних регіонах, а також державна підтримка з розбудови цифрової мережі в проблемних і прикордонних зонах.

У листопаді 2006 року Національна рада замовила Українському державному центру (УДЦР) виконання робіт із планування мереж цифрового наземного телевізійного мовлення. У квітні 2008 року УДЦР надав результати попереднього визначення можливості та умов користування радіочастотним ресурсом України для цифрових контурів першого етапу (Закарпатська, Сумська, Одеська області – 10, 12, 51,52, 70, 74 контури) у кількості 34 позицій, у серпні 2008 року – 25-ти.

Остаточні висновки щодо електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів мовлення надано в червні 2009 року лише для 70 та 74 контурів (Одеська область) – 13 позицій.

Як засвідчила практика, вичерпаність радіочастотного ресурсу в більшості випадків веде до фактичного унеможливлення забезпечення

електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів мовлення та позитивної координації присвоєнь радіочастот. Через тривалість процедури визначення електромагнітної сумісності та міжнародної координації цифрових частотних присвоєнь було відтерміновано початок уведення в дію цифрової багатоканальної ефірної мережі для мультиплексу МХ-4 ТОВ „Українська цифрова телемережа”.

ТОВ "Українська цифрова телемережа" (УЦТМ) як провайдер цифрового мультиплексу МХ-4, відповідно до виданої ліцензії Національної ради, за допомогою передавальних засобів Концерну РРТ із квітня 2009 року розпочала в тестовому режимі наземне цифрове мовлення, пакет якого складається з 10 телевізійних програм із використанням стандарту стиснення MPEG-4, в Київській, Житомирській та Одеській областях у стандарті DVB-T.

З жовтня 2009 року розширено територію покриття сигналом цифрового ефірного телемовлення в Одеській області. Розпочато мовлення ще в двох зонах одночастотного мовлення (63 та 73). Поступове позонне вивільнення аналогового ресурсу, завдяки перерахунку частот під цифрові формати, зможе захистити ринок медіа й рекламний ринок від значних потрясінь.

Неодноразові звернення Національної ради до вищих органів влади щодо спільного використання радіочастот у смузі 822 – 846 МГц досі не враховано. Тому Національній раді не вдалося досягнути домовленостей стосовно припинення в 2013 році використання цієї смуги радіочастот для радіотехнології „Цифровий стільниковий радіозв'язок CDMA-800”, як це було передбачено Планом використання радіочастотного ресурсу України.

Спільне використання радіочастот декількома службами можливе лише за умови створення узгоджених частотних планів та забезпечення електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів мовлення. Вилучення до 1 січня 2016 року смуги радіочастот 822 – 846 МГц (які відповідають 65, 66 та 67 телевізійним каналам) порушує терміни початку впровадження цифрового наземного телевізійного мовлення. Зміна термінів прийнятих положень створює перешкоди в технологічному переході телебачення до міжнародних стандартів мовлення.

Необхідною передумовою на шляху до впровадження цифрового телерадіомовлення є також зацікавленість у ньому самих споживачів. Переваги цифрового мовлення будуть відчутні як у великих містах, так і в сільській місцевості, що, з огляду на важливість подолання фрагментарності вітчизняного інформаційного простору, є вкрай важливим.

Зволікання щодо впровадження цифрового телерадіомовлення в Україні можуть коштувати державі втрати інформаційного суверенітету.

Члени Національної ради брали участь в робочих нарадах Ради національної безпеки і оборони України, які вирішували проблемні питання впровадження цифрового телебачення в Україні. Наголошувалося на необхідності створення спеціального органу, на який буде покладена відповідальність за координацію дій всіх зацікавлених сторін при переході на цифрове мовлення.

У листопаді 2009 року Постановою Кабінету Міністрів України створено Міжвідомчу раду з координації здійснення заходів щодо впровадження цифрового телерадіомовлення на чолі з першим віце-прем'єр-міністром О. Турчиновим. Заступником голови цього органу призначено першого заступника голови Національної ради А. Мирошніченка.

Результатом розгляду питань впровадження цифрового мовлення стало рішення Національної ради про призначення перевірок телерадіокомпаній та провайдерів програмної послуги, які мовлять у багатоканальних цифрових мережах, щодо дотримання ними умов ліцензій та чинного законодавства. Це дасть змогу отримати комплексну інформацію щодо їх діяльності й виконання умов ліцензій у частині організаційно-технічних, фінансових, інвестиційних зобов'язань та докладних характеристик багатоканальної мережі, загальної концепції мовлення.

2.9. Обсяги ліцензійного збору в 2009 році

Нарахування ліцензійного збору в 2009 році здійснювалося відповідно до Методики розрахунку розмірів ліцензійного збору за видачу, продовження, переоформлення та видачу дублікату ліцензії на мовлення та ліцензії провайдера програмної послуги.

Цей документ було розроблено на виконання статті 31 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”. Принципи нарахування ліцензійного збору враховують ресурсний потенціал мережі мовлення, потужність радіоелектронних засобів мовлення, особливості кожного способу розповсюдження програм та метод модуляції (аналоговий, цифровий).

На підставі ухвалених Національною радою 1070 рішень про ліцензування у 2009 році було нараховано ліцензійний збір за видачу, продовження та переоформлення ліцензій на мовлення (ефірне, проводове, кабельне, супутникове) та провайдера програмної послуги на загальну суму 63 млн. 359 тис. 663 грн. До Державного бюджету надійшло в 1,5 рази більше коштів, ніж попереднього року.

Таблиця 14

Динаміка надходження коштів до Державного бюджету за видачу, продовження та переоформлення ліцензій на телерадіомовлення протягом 2005 – 2009 років

Рік	Надходження коштів до Державного бюджету (тис. грн.)
2005	4370,80
2006	11919,90
2007	18424,20
2008	42592,00
2009	63359,70
Разом	140666,6

Перевиконання планових показників з надходження ліцензійного збору у звітному році пов'язане насамперед із продовженням терміну дії ліцензії потужним телерадіокомпаніям, таким як: ВАТ „Телеканал Тоніс” – 2 019,0 тис. грн., ТОВ „ТС „Служба інформації” – 9 464,3 тис. грн., Національна телекомпанія України – 3 435,9 тис. грн. ТОВ „НБМ – Радіо” – 2 945,2 тис. грн., ТОВ „ТРК „Експрес – Інформ” – 1 154,0 тис. грн. та інші.

Крім того, протягом 2009 року було оголошено п'ять конкурсів на отримання ліцензій на мовлення з використанням вільних телерадіоканалів. Кошти від сплати грошового внеску під конкурсну гарантію становили 1272,7 тис. грн.

Таблиця 15

Структура ліцензійного збору за 2008 -2009 рр.

	Спосіб розповсюдження телерадіопрограм чи передач	Показники за 2008 р.			Показники за 2009 р.		
		Кількість оформлених рахунків	Сума надходжень (тис.грн.)	Середній розмір плати за ліцензію (тис. грн.)	Кількість оформлених рахунків	Сума надходжень (тис.грн.)	Середній розмір плати за ліцензію (тис. грн.)
1	Ефірне мовлення	705	14381,7	20,4	645	54379,4	84,3
2	Проводове мовлення	79	9,0	0,1	34	172,2	5,1
3	Кабельне мовлення	57	1307,7	22,9	31	1132,2	36,5
4	Провайдер програмної послуги	266	17583,1	66,1	286	6358,6	22,3
5	Супутникове мовлення	78	1832,2	23,5	54	1014,3	18,8
6	Мовлення з використанням систем типу „Телевізійне село”, МІТРІС, ММДС	9	39,1	4,3	8	39,3	4,9
7	Цифрове мовлення	67	7438,9	111,0	12	263,6	22,0
8	Плата за видачу дублікатів ліцензій	3	0,3	0,1	1	0,1	0,1
9	Переоформлено ліцензій в т.ч.	581	2726,0	4,7	653	6227,0	9,5
	Всього за рік	1264	42592,0	33,7	1070	63359,7	59,2

З 1 січня 2010 року набрав чинності Закон України „Про внесення змін до статті 31 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” щодо зменшення впливу світової економічної кризи на діяльність електронних засобів масової інформації в Україні”. Впровадження норм цього закону спричиняє труднощі, оскільки ліцензування цифрового, проводового, супутникового, кабельного, багатоканального мовлення не передбачено взагалі. Більше того, Національна рада позбавлена права розробляти відповідні методики, які могли б певним чином заповнити законодавчі прогалини.

З набуттям чинності цього закону розміри ліцензійних зборів за видачу та продовження ліцензій на аналогове ефірне мовлення та провайдера програмної послуги у 2010 році суттєво зменшаться.

3. ЗДІЙСНЕННЯ НАГЛЯДОВИХ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

3.1. Організація та результати моніторингу телерадіоорганізацій

Національна рада є тим державним органом, до повноважень якого належить проведення офіційного моніторингу мовлення телерадіоорганізацій та діяльності провайдерів програмної послуги України.

Порівняльний аналіз результатів моніторингів за 2008 і 2009 роки дає змогу зробити висновок про суттєве поліпшення показників у роботі місцевих мовників, а саме: збільшення частки творів українських авторів і виконавців, у радіоефірі збільшення відсотку україномовних пісень, збільшення частки програм, ведення яких здійснюється державною мовою, покращення показників виконання умов ліцензії у частині „програмна концепція”, збільшення частки власних і вітчизняних програм, дитячих програм, зменшення порушень рекламного законодавства, особливо в частині „мова реклами”, збільшення кількості україномовних, дубльованих та озвучених українською мовою фільмів тощо. Зокрема зафіксовано тенденцію до зменшення кількості телерадіоорганізацій, у діяльності яких під час моніторингів виявлено порушення умов ліцензії та законодавства у сфері телерадіомовлення порівняно з минулим роком:

Таблиця 16

Умови ліцензії та норми чинного законодавства	Частка ліцензіатів, які дотримуються умов ліцензії та чинного законодавства (%),	
	2009 рік	2008 рік
- ведення програм (передач) українською мовою	91,4%	87,7%
- обсяг національного аудіовізуального продукту	96,4%	87,2%
- обсяг власного продукту	95,1%	82,2%
- обсяг дитячих програм	90,9%	80, 2%
- обсяг творів вітчизняних авторів чи виконавців (радіокомпанії)	85,0%	81,2%

Національна рада розбудовувала свій моніторинговий центр упродовж останніх п'яти років. Нині його технічні можливості дають змогу проводити постійний цілодобовий моніторинг усіх ефірних теле- і радіоканалів, які здійснюють мовлення у м. Києві, 8 супутникових іноземних телерадіоканалів, 2 програми формату DVB-T (ефірне цифрове телебачення), що дозволяє відстежувати стан переходу на новий етап розвитку телебачення

в Україні. Також на сьогодні функціонує 15 регіональних моніторингових центрів, впровадження яких дозволило значно розширити діапазон наглядових функцій через моніторинг програмного наповнення місцевих телерадіоорганізацій.

Наприкінці 2008 року було проведено тендер щодо постачання спеціального обладнання та програмного забезпечення системи офіційного моніторингу телерадіомовлення. Його переможцем став вітчизняний виробник ТОВ „Аудіо-Альянс”, м. Вінниця. Запланованих на цей вид діяльності коштів з Державного бюджету не було виділено, тому заборгованість Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення за моніторингове обладнання і програмне забезпечення становить 834740,00 грн.

Особливістю функціонування моніторингового центру є його безперервна робота, що потребує вчасної заміни комплектуючих. Також кілька разів на рік необхідно здійснювати планове обслуговування системи кондиціонування, адже її вихід з ладу може призвести до повної зупинки роботи моніторингового центру.

Національна рада неодноразово зверталася до Міністерства фінансів України з проханням виділити необхідні кошти для забезпечення функціонування моніторингового центру. Однак цей вид діяльності так і не було профінансовано державою.

Моніторинги проводяться з метою здійснення аналізу програмного наповнення телерадіоорганізацій та діяльності провайдерів програмної послуги щодо дотримання ними положень вітчизняного законодавства та умов ліцензій.

Упродовж 2009 року моніторинговий центр Національної ради здійснив 6 моніторингів програмного наповнення загальнонаціональних теле- і радіокомпаній.

Під час аналізу стану дотримання загальними теле- і радіокомпаніями умов ліцензії в частині „мова (мови) ведення програм (передач)” та чинного законодавства щодо вживання мов в інформаційній діяльності телерадіоорганізацій було зафіксовано:

- недотримання ліцензійних зобов'язань щодо обсягу ведення програм (передач) українською мовою ТОВ „ТРК „Студія 1+1”, АТЗТ „Українська незалежна ТВ-корпорація” (Інтер), ЗАТ „ТРК „Україна”;

- ознаки порушення частини 3 статті 10 Закону України „Про телебачення і радіомовлення (якщо мова оригіналу (або дублювання) фільму та/чи іншої програми (передачі) не є українською, такі фільми та/чи програми (передачі) транслюються за умови звукового дублювання їх державною мовою) в ефірі телекомпаній ТОВ „Міжнародна комерційна телерадіокомпанія” (ICTV), ТОВ „ТРК „Студія 1+1”, АТЗТ „Українська незалежна ТВ-корпорація” (Інтер), ЗАТ „ТРК „Україна”, ЗАТ „Новий канал”, ТОВ „ТРО „Мульті Медіа Сервіс” (К1), ТОВ „Телестудія „Служба інформації” (НТН), ЗАТ „Міжнародний Медіа Центр-СТБ”. Однак на виконання статті 14 Закону України „Про кінематографію” вказані телекомпанії здійснюють субтитрування фільмів та програм (передач).

Зменшення обсягу національного аудіовізуального продукту зафіксовано в ефірі ТОВ ТРК „Студія 1+1”, ТОВ „Міжнародна комерційна телерадіокомпанія” (ICTV), ЗАТ „Новий канал”, ТОВ „ТРО „Мульти Медіа Сервіс” (К1). Вказаним телерадіокомпаніям було направлено листи з вимогою привести діяльність у відповідність до умов чинних ліцензій та законодавства України у сфері телерадіомовлення.

Працівниками регіональних секретаріатів проводилися тематичні моніторинги діяльності регіональних та місцевих компаній стосовно:

- виконання умов ліцензії щодо частки дитячих програм і передач, частки вітчизняного продукту в програмах, дотримання стандартів та норм технічної якості телерадіопрограм;

- дотримання норм чинного законодавства про захист суспільної моралі, вживання мов при здійсненні телерадіомовлення, частки творів українських авторів і виконавців, реклами і спонсорювання (зокрема врізок місцевої реклами);

- рішень Національної ради щодо адаптації іноземних програм у багатоканальних мережах провайдерів програмної послуги, виконання компаніями Правил мовлення під час днів трауру, скорботи, жалоби та днів пам'яті тощо.

Усього протягом 2009 року тільки працівниками регіональних секретаріатів здійснено 6616 моніторингів 1125 ліцензіатів Національної ради, що на 83 % більше ніж 2008 року. Такі показники досягнуто за рахунок підвищення якості роботи працівників секретаріатів та ефективного використання відповідних технічних засобів.

Здійснено моніторинги 481 радіомовника, 451 телемовника та 331 провайдера програмної послуги.

За систематичні порушення умов ліцензій та чинного законодавства щодо 125 ліцензіатів ініційовано проведення позапланових перевірок (на 7% менше ніж 2008 року).

Найтипівішими ознаками порушень у діяльності телерадіоорганізацій, зафіксованими під час здійснення моніторингів, були:

- недотримання умов ліцензії щодо виконання окремих пунктів програмної концепції (535 телерадіоорганізацій);

- недотримання норм рекламного законодавства (186 телерадіоорганізацій);

- недостатні обсяги програм власного або вітчизняного виробництва (135 телерадіоорганізацій);

- недотримання умов ліцензії у частині мови ведення передач (71 телерадіоорганізація);

- порушення законодавства про захист суспільної моралі (13 телерадіоорганізацій).

3.2. Проведення перевірок телерадіоорганізацій

Протягом звітнього року Національна рада здійснювала перевірки телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги щодо дотримання ними умов ліцензій та вимог вітчизняного законодавства.

Перевірки діяльності телерадіоорганізацій і провайдерів програмної послуги проводяться Національною радою на підставі Інструкції про порядок здійснення перевірок телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги України, затвердженої рішенням Національної ради № 69 від 24.01.2007.

Підставами для позапланових перевірок є звернення громадян, органів державної влади, відповідні дані моніторингу Національної ради, інформація членів Національної ради або представників Національної ради і керівників секретаріатів про ознаки порушень ліцензіатом умов ліцензії та вимог законодавства України.

Збільшення кількості планових перевірок обумовлено зростанням кількості телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги в Україні, а позапланових – посиленням нагляду за діяльністю мовників на місцях представниками Національної ради в регіонах (областях) та працівниками регіональних секретаріатів.

Таблиця 17

Рік	Загальна кількість перевірок	Планові	Позапланові
2007	270	186	84
2008	398	205	193
2009	452	231	221

Результати перевірок свідчать про позитивну тенденцію до зменшення зафіксованих порушень законодавства та умов ліцензій телерадіомовниками у частині використання вітчизняного аудіовізуального продукту. Якщо 2008 року такі порушення було зафіксовано у 16 телерадіоорганізацій, то 2009-го лише в 10. Частка таких порушень від загальної кількості перевірок становить 2%.

Можна відзначити стійку тенденцію і до зменшення порушень рекламної діяльності. Протягом 2009 року в діяльності 16 телерадіоорганізацій було зафіксовано ознаки порушення Закону України „Про рекламу”. Минулого року такі порушення стосувалися 25 ліцензіатів.

Підставами для планових перевірок є закінчення терміну дії ліцензій телерадіоорганізацій (для ефірного мовлення та багатопрограмного мовлення в багатоканальних телемережах – не менше 7 років, для супутникового, проводового, кабельного мовлення – не менше 10 років) та завершення року діяльності телерадіоорганізації або провайдера програмної послуги від дня видачі ліцензії.

Проведено перевірки діяльності 73 ліцензіатів, у яких минув рік від дня видачі ліцензії, та 158 ліцензіатів, термін дії ліцензії яких закінчувався.

За скаргами громадян та зверненнями міністерств і відомств, органів місцевого самоврядування здійснено 6 позапланових перевірок. 126 телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги перевірено внаслідок зафіксованих моніторингом ознак порушень законодавства та умов ліцензії, 79 – за інформацією членів Національної ради або фахівців апарату Національної ради про факти незадовільної роботи компаній. Також здійснено 10 позапланових перевірок на підставі заяв ліцензіатів про скасування санкції – „оголошення попередження”.

3.3. Дотримання телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги ліцензійних умов та умов ліцензій

Упродовж 2009 року під час перевірок було зафіксовано ознаки порушень чинного законодавства та умов ліцензій у роботі 276 телерадіоорганізацій і провайдерів програмної послуги.

За результатами розгляду матеріалів перевірок на засіданні Національної ради 110 телерадіоорганізаціям і провайдерам програмної послуги оголошено попередження. На підставі відсутності мовлення протягом року від дня видачі ліцензії Національна рада анулювала ліцензію на супутникове мовлення ТОВ „ТРК „Шоу Плюс”, м. Київ, та ліцензію на ефірне телемовлення ПП „Телекомпанія „Орфей”, м. Армянськ (у частині мовлення на 42 ТВК у м. Армянську).

За порушення умов ліцензії та чинного законодавства Національна рада звернулася до суду про анулювання ліцензій на мовлення 7 компаніям: ТОВ „ТРК „Мир-ТВ”, м. Тернівка, ТОВ „Мега плюс”, м. Маріуполь, ТОВ „ТВ-Альянс”, м. Мелітополь, ТОВ „Телекомпанія „Обрій”, м. Київ, ТОВ міжрегіональна асоціація теле- і радіомовників „Творче об’єднання “НАРТ”, м. Київ, ТОВ Донецька регіональна виробничо-технологічна компанія „Глобус”, м. Донецьк.

До трьох ліцензіатів: ПП Телекомпанія „Бровари”, м. Бровари, ТОВ „Чорне море”, м. Одеса, ТОВ „Коледж преси і телебачення”, м. Миколаїв, застосовано санкцію у вигляді штрафу.

Порівняльна таблиця застосованих санкцій у 2007–2009 роках

Рік	Загальна кількість перевірок	Санкції				Загальна кількість Санкцій	% санкцій від загальної кількості перевірок
		Оголошення попередження	Анулювання ліцензії	Звернення до суду про анулювання ліцензії	Штраф		
2007	270	92	0	5	1	98	36,3 %
2008	398	118	0	5	0	123	30,9 %
2009	450	110	2	7	3	122	26,9 %

Застосовуючи до телерадіоорганізацій і провайдерів програмної послуги санкції за виявлені порушення умов ліцензії та чинного законодавства, Національна рада керувалася виключно нормами законодавства у сфері телебачення і радіомовлення, що забезпечувало відповідність застосованих до телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги санкцій виявленим порушенням. У разі незначних порушень умов ліцензії або чинного законодавства Національна рада у своїх рішеннях вказувала керівництву телерадіоорганізацій та провайдерам програмної послуги на необхідність усунення порушень та здійснювала контроль за виконанням цих рішень. Таку форму застережень щодо приведення діяльності телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги у відповідність до умов ліцензії та вимог законодавства України Національна рада використала під час розгляду результатів перевірок 154 ліцензіатів.

Типовими порушеннями в діяльності телерадіоорганізацій, зафіксованими під час перевірок, були:

- недотримання умов ліцензії щодо виконання окремих пунктів програмної концепції (58 телерадіоорганізацій);
- недотримання норм рекламного законодавства (16 телерадіоорганізацій);
- порушення законодавства про захист суспільної моралі (2 телерадіоорганізації);

Також було зафіксовано й такі порушення: відсутність або невчасне надання Національній раді редакційних статутів (5 телерадіоорганізацій), невиконання рішень Національної ради щодо використання аудіовізуальних позначок під час трансляції фільмів (4 телерадіоорганізації), відсутність передбаченого ліцензією мовлення (6 телерадіоорганізацій).

У діяльності провайдерів програмної послуги виявлено такі типові порушення ліцензійних умов і умов ліцензій та вимог чинного законодавства:

- недотримання умов ліцензій у частині „загальна концепція добору програм для ретрансляції” (101 телеорганізація);
- ретрансляція іноземних програм, зміст яких не адаптовано до вимог законодавства України (75 телеорганізацій);

- незабезпечення можливості отримання абонентами програм універсальної програмної послуги у повному обсязі (8 телеорганізацій);
- відсутність угод на право розповсюдження програм (3 телеорганізації).

Національна рада послідовно проводить політику приведення ретрансляції іноземних програм у кабельних мережах України у відповідність до вимог вітчизняного законодавства з урахуванням положень Європейської конвенції про транскордонне телебачення.

Залишаються проблемними питання адаптації іноземних телеканалів до вимог вітчизняного законодавства у галузі реклами (відсутність документів і в провайдерів, і в дистриб'юторів, які засвідчували б оплату реклами на території України, відсутність дозволу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я щодо застосування в Україні окремих лікарських засобів, медичної техніки, методів профілактики, діагностики, лікування і реабілітації), авторських і суміжних прав (підтвердження права трансляції на території України та наявність прокатних посвідчень), дотримання законодавчих норм у сфері захисту суспільної моралі (наявність аудіовізуальних позначок класифікації кіно- та відеопродукції).

Аналіз мовлення загальнонаціональних телекомпаній вказує на тенденцію до збільшення відсотка державної мови в ефірі вітчизняного телебачення. Якщо протягом останніх двох років щодо використання державної мови враховувалися два чинники: озвучення та субтитрування українською мовою, то 2009 року частка державної мови в ефірі телерадіокомпаній без урахування субтитрування становить понад 80 відсотків за рахунок збільшення передач власного виробництва українською мовою та озвучення фільмів іноземного виробництва.

Поліпшується стан використання української мови під час демонстрування кіно- та телепродукції на загальнонаціональних телеканалах:

- озвучення українською мовою – 65,8%;
- озвучення іншими мовами з урахуванням субтитрування – 34,2%.

У 2009 році Національна рада ухвалила рішення про застосування санкції у вигляді попередження до 9 телерадіоорганізацій, що порушували ліцензійні умови в частині мови ведення програм і передач або порушували мовне законодавство при трансляції реклами:

- ПП „ТРК „САТ”, м. Слов'янськ;
- ТОВ „ТРК „Бард”, м. Обухів;
- Чернівецька асоціація комерційної телекомпанії „ТВА”, м. Чернівці;
- ТОВ „Міжнародний „Слов'янський канал”, м. Київ;
- ДКП „ТРК „Київ”, м. Київ;
- „Телевізійна компанія „Атлант СВ”, м. Сімферополь;
- ТОВ „Супутник”, м. Єнакієве (рішення № 1776 від 09.09.2009);
- ТОВ „ТК „Мелітопольське кабельне телебачення”, м. Мелітополь;
- КП ТРК „Март”, м. Миколаїв.

Також керівництву 3 телерадіоорганізацій за незначні порушення було вказано на необхідність дотримання законодавства про мови:

- ТОВ „Англійський клуб ТБ”, м. Дніпропетровськ;
- ТОВ „ТРК ІТВ”, м. Сімферополь;
- ПП ТК „Орфей”, смт Леніне, АР Крим.

Останнім часом, оголошуючи конкурси на отримання ліцензій на мовлення з використанням вільних радіоканалів, Національна рада зазначає, що обов'язковими конкурсними умовами є ведення передач українською мовою, обсяг музичних творів вітчизняного виробництва має становити не менше 50% від загального обсягу мовлення, а обсяг пісенного матеріалу українською мовою – не менше 40%.

Національна рада, реагуючи на висновки Національної експертної комісії з питань захисту суспільної моралі, зверталася до телерадіоорганізацій з вимогою забезпечити трансляцію програм (передач) з дотриманням законодавства України про захист суспільної моралі, зокрема до таких:

- ТОВ „Телестудія „Служба інформації” (НТН), м. Київ (передачі „Речовий доказ”, „Свідок”, „Найвідоміші українські маніяки”);
- ЗАТ ТРК „Люкс”, м. Львів (передачі „Пісець”, „Про це”);
- ТОВ ТРК „Студія 1+1”, м. Київ (фільм „Пожирачка чоловіків”);
- ТОВ „МКТРК,, (ICTV) (програма „Максимум в Україні”, анонси програми „12 найкращих шахраїв”, передачі „Надзвичайні новини”, „Голі та смішні”);
- ЗАТ „Новий канал”, м. Київ (серія „Матрешки с обложки” серіалу „Счастливы вместе”, передачі „Камеді Клаб”, „Алло, гараж!”);
- ЗАТ „Телекомпанія „ТЕТ”, м. Київ (передача „Дивись”).

Протягом 2009 року представниками Національної ради було надіслано 47 приписів щодо виявлених ознак порушень законодавства про суспільну мораль у діяльності регіональних і місцевих телерадіоорганізацій.

Національна рада постійно здійснює нагляд за дотриманням загальнонаціональними, регіональними та місцевими телерадіоорганізаціями ліцензійних зобов'язань щодо обсягів дитячих передач. Так, 2009 року було здійснено відповідний аналіз програмного наповнення ефіру вітчизняних телекомпаній.

Ознаки порушення умов ліцензії в частині „дитячі програми” було зафіксовано в ефірі телерадіоорганізацій:

- ТРК „Надвірна”, м. Надвірна;
- КП „ТелеРадіоСтудія „Бориспіль”, м. Бориспіль;
- ТОВ ТРК „TV Стимул”, м. Кіровоград;
- Редакція Острозького районного радіо, м. Острог;
- Мистецько-інформаційний „РТВ-Центр „Вежа” у формі ТОВ, м. Конотоп;
- ТОВ „ТРК ІТВ”, м. Сімферополь.

При розгляді результатів перевірок на засіданні Національної ради цим мовникам було вказано на необхідність приведення обсягу дитячих програм до зазначеного у чинних ліцензіях.

Постійно здійснюється контроль за дотриманням загальнонаціональними, регіональними та місцевими телекомпаніями вимог Закону України „Про кінематографію” в частині демонстрування фільмів на телеканалах. Зокрема у вересні поточного року було здійснено моніторинг загальнонаціональних телеканалів стосовно виконання ними вимог Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, „Про кінематографію” та інших норм чинного законодавства щодо регулювання порядку розповсюдження та демонстрування фільмів.

Основні ознаки порушень порядку розповсюдження та демонстрування фільмів в ефірі загальнонаціональних телеканалів можна поділити на дві групи:

- невідповідність фактичного показу часовому відрізку, зазначеному в державному прокатному посвідченні на право розповсюдження і демонстрування фільмів;
- відсутність позначок обмеження глядацької аудиторії під час демонстрування фільмів.

Так, трансляцію фільмів без застосування позначок обмеження глядацької аудиторії було зафіксовано в ефірі Кіровоградської ОДТРК, м. Кіровоград, ТОВ ТРК „Маріупольське телебачення”, м. Маріуполь, ТОВ „TV-4”, м. Тернопіль, ДО „Київська державна регіональна ТРК”, м. Київ.

3.4. Дотримання телерадіоорганізаціями вимог законодавства щодо частки вітчизняного продукту в програмах (передачах)

З метою здійснення нагляду за дотриманням вітчизняними телерадіоорганізаціями вимог Закону України „Про телебачення і радіомовлення” Національна рада регулярно аналізує їх програмне наповнення.

Упродовж останніх років спостерігається тенденція до зменшення кількості телерадіоорганізацій, стосовно яких Національна рада застосувала санкцію „оголошення попередження” за порушення законодавства щодо частки національного аудіовізуального продукту в загальному обсязі мовлення. Якщо у 2007 та 2008 роках таких телерадіоорганізацій було по 6, то 2009 року лише 3, а саме:

- ТОВ „Євростудія” у формі ЗАТ, м. Маріуполь;
- ДП „Радіо-Вояж”, м. Луганськ;
- ТОВ „Міжнародний „Слов’янський канал”, м. Київ.

Телерадіоорганізаціям ТОВ „ТРК” Макіївка”, м. Макіївка, та ПП „Приватна телекомпанія „Візит”, м. Кременчук, ДО Луганська ОДТРК, м. Луганськ, ТОВ ТРК „Ера”, м. Київ, було вказано на необхідність дотримання частини 1 статті 9 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”.

Динаміка використання телерадіокомпаніями національного аудіовізуального продукту в цілому є позитивною. 2009 року середній показник обсягів національного аудіовізуального продукту в ефірі загальнонаціональних телекомпаній становить 65,2% (перевищує середній ліцензійний показник на 5,2%), а в ефірі загальнонаціональних радіокомпаній – 97,9% (перевищує середній ліцензійний показник на 21,7%).

Аналіз отриманих у результаті системних моніторингових даних засвідчив, що частка музичних творів українських авторів і виконавців в ефірі загальнонаціональних радіокомпаній постійно збільшується і в 2009 році становить 50,5%.

Зменшилася кількість радіокомпаній, в ефірі яких було зафіксовано недостатній (менше 50%) обсяг музичних творів українських авторів чи виконавців. У 2009 році це порушення було виявлено лише в 5 телерадіоорганізацій. Позаторік таке порушення зафіксовано в діяльності 9 ліцензіатів. Такі показники засвідчують поступове збільшення в ефірі національних телерадіоорганізацій обсягу вітчизняних музичних творів та підвищення їхньої якості.

3.5. Дотримання телерадіоорганізаціями вимог законодавства про рекламу і спонсорування

З 1 січня 2009 року набрали чинності зміни до Закону України „Про рекламу”, зокрема про те, що у телепередачах забороняється наводити будь-яку інформацію рекламного характеру, яка подається у вигляді дикторського тексту та/або звукового супроводу, про спонсора – виробника алкогольних напоїв, його ім'я (найменування) та/або знак для товарів і послуг, що належить спонсору (ч. 1 ст. 5).

При проведенні моніторингових та виявленні ознак порушення виникає низка проблемних питань щодо популяризації спонсора – виробника алкогольних напоїв через наявність суперечностей між положеннями деяких законодавчих актів:

- відсутність у законодавстві визначення терміну „інформація рекламного характеру”;

- відсутність у законодавстві критеріїв та переліку видів (позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів і послуг) торговельних марок. Тим самим не заборонено реєструвати разом із назвою (знаком) торгової марки інформацію рекламного характеру, наприклад: „Коблево” – кращі вина України”. Така інформація межує з ознаками прихованої реклами;

- наявність ознак порушення частини третьої статті 17 Європейської конвенції про трансграничне телебачення: „Програми, що фінансуються спонсором, не повинні заохочувати продаж, купівлю або оренду товарів чи послуг спонсора або третьої сторони, особливо через спеціальні нагадування, які сприяють реалізації товарів або послуг” (в ефірі телеканалів зафіксовано

такі текстові повідомлення про спонсора, як: „Винодел”. Відкрий для себе” або „В Новий рік з „OREANDA”).

Наявність таких висловів або текстових повідомлень опосередковано заохочує до вживання і купівлі алкогольних напоїв.

У питаннях контролю за дотриманням телерадіоорганізаціями вимог законодавства про рекламу і спонсорування Національна рада тісно співпрацює зі спеціальним уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів – Державним комітетом України з питань технічного регулювання та споживчої політики (Держспоживстандарт) та його територіальними органами. Національна рада звернулася до цього органу з проханням надати оцінку спонсорським роликам, зафіксованим в ефірі загальнонаціональних телекомпаній щодо наявності ознак порушення вимог Закону України „Про рекламу”.

Упродовж 2009 року Національна рада під час розгляду матеріалів планових та позапланових перевірок оголосила попередження за порушення рекламного законодавства 13 телерадіокомпаніям:

- ТОВ телерадіооб'єднання „Міст-ТБ”, м. Львів;
- ТОВ „ТРК „Сатурн”, м. Миколаїв;
- КП „ТРК „Март”, м. Миколаїв;
- ТОВ „Чорне море”, м. Одеса;
- Харківська ОДТРК, м. Харків;
- Київська державна регіональна ТРК, м. Київ;
- ТОВ „ТРК „Жиса плюс”, м. Сімферополь;
- ТОВ „Телевізійна компанія „Атлант СВ”, м. Керч АР Крим;
- ПП „ТРК „САТ”, м. Слов'янськ;
- ТОВ „Супутник”, м. Єнакієве;
- ТОВ „ТРК "Маріупольське телебачення”, м. Маріуполь;
- ТОВ „ТК „Мелітопольське кабельне телебачення”, м. Мелітополь;
- Національна радіокомпанія України, м. Київ.

Також телерадіокомпаніям ПП „Радіоорганізація „Львівська жінка”, м. Львів, та ПП „Снятин”, м. Снятин, вказано на необхідність дотримання рекламного законодавства.

У зв'язку з ратифікацією Європейської конвенції про транскордонне телебачення поняття „телеторгівля” стало частиною вітчизняного законодавства. У телевізійній практиці українських телеканалів вже давно використовується такий формат, як телеторгові передачі, вставки тощо, але визначення терміну „телеторгівля” міститься лише в Конвенції (ст. 2 розділу 1 Конвенції). Вітчизняні телерадіокомпанії не вважають телеторгівлю рекламою, а тому не відносять її до рекламної квоти. Проте стаття 12 Конвенції регламентує загальну квоту на рекламу і телеторгівлю. Вона становить відповідно 20 та 15 відсотків на добу.

Тому, для з'ясування відповідності рекламної практики вітчизняних телеканалів, було проведено моніторинг щодо загального обсягу телемагазинів та загального обсягу реклами і телемагазинів квоті, передбаченій Конвенцією.

Під час моніторингу було зафіксовано, що в ефірі загальнонаціональних телерадіокомпаній загальна частка реклами та телемагазинів майже вдвічі перевищує частку 20% за годину, особливо в проміжках часу з 08:00 до 10:00.

3.6. Дотримання провайдерами програмної послуги норм законодавства України щодо адаптації змісту іноземних програм, що ретранслюються в кабельних мережах України

На виконання статті 42 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” щодо порядку ретрансляції телепрограм та передач іноземних мовників на територію України Національною радою запроваджено перелік програм іноземних супутникових телеканалів, зміст яких відповідає вимогам Європейської конвенції про транскордонне телебачення і ретрансляція яких на території України не обмежується. Для з'ясування стану дотримання організаціями мовлення вимог Конвенції та українського законодавства Національною радою проводяться такі заходи:

- проведення моніторингу програм і передач;
- вивчення звернень організацій мовлення, дистриб'юторських компаній, уповноважених представників телеканалів в Україні, наданої супровідної документації щодо каналу: анотації програм, копії дозвільних документів, насамперед ліцензій на здійснення мовлення країн, які видали ліцензії на мовлення;
- вивчення інформації державних та комерційних організацій України, в компетенції яких перебувають питання, пов'язані з діяльністю конкретних іноземних телеканалів чи аналогічні питання щодо діяльності українських телеканалів.

З метою реалізації зазначених заходів відбувається активна співпраця з Міністерством культури і туризму України – з питань авторських прав на фільми, які отримали державні посвідчення на демонстрування аудіовізуальної продукції в Україні; Держспоживстандартом – з питань порядку трансляції реклами та ознак порушень прав вітчизняних споживачів у комерційних передачах чи рекламних матеріалах, які ретранслюються у складі програм іноземних мовників; організаціями управління авторськими правами – для отримання інформації щодо правових підстав ретрансляції об'єктів авторського чи суміжного права на територію України. Надсилалися звернення до заявників чи організацій мовлення, серед них іноземних, за роз'ясненнями з приводу фактів, зафіксованих під час моніторингу чи встановлення порядку трансляції програм на територію України, за підтвердженням чи спростуванням певної інформації, яку не можна отримати в Україні.

Станом на 20 листопада 2009 року Національна рада отримала звернення з проханням включити 159 іноземних телепрограм до переліку програм іноземних супутникових телеканалів, ретрансляція яких не обмежується в Україні. Розглянуто і прийнято рішення про включення до цього переліку

109 телепрограм. Таким чином, частка іноземних телеканалів, які звернулися до Національної ради і отримали дозвіл на ретрансляцію на території України, становить 69%. Загальна кількість телеканалів, які мають російські ліцензії на супутникове мовлення – 38, решта телеканалів – 71, які входять до переліку, походять з європейських країн.

Одним з головних принципів організації роботи з іноземними мовниками є всебічний розгляд усіх аспектів їхньої діяльності, конкурентне середовище певного формату чи програмного наповнення та перспективи телеканалів на українському інформаційному ринку. Наприклад, пропозиції щодо трансляції дитячих програм в Україні розглядаються в першу чергу, оскільки в таких програмах існує потреба. Пропозиції для перенасиченого ринку потребують більш зваженого рішення (наприклад, в Україні проліцензовано 11 форматних музичних каналів), оскільки це може мати негативні наслідки для вітчизняного виробника аналогічної продукції.

На звернення Національної ради Міністерством юстиції України було розтлумачено термін „адаптація”. Суть цього поняття „адаптація до вимог законодавства України” охоплює все поле українського законодавства. З урахуванням специфіки телебачення (комерційна діяльність, надання інформації, здійснення інформаційних послуг, характеристика публічної інформації тощо), Національна рада для аналізу програмного наповнення іноземних телеканалів керується цілою низкою законів України: „Про інформацію”, „Про телебачення і радіомовлення”, „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення”, „Про рекламу”, „Про авторське право та суміжні права”, „Про захист прав споживачів” тощо. Для ухвалення рішення про внесення до переліку адаптованих каналів часто залучаються організації, які не мають прямого стосунку до телевізійної діяльності. Наприклад, Національна академія наук України робила аналіз змісту кількох телевізійних іноземних передач, у яких висвітлювалися проблемні питання української історичної спадщини. Національна рада зверталася також до експертів із питань релігій та діяльності релігійних організацій за відповідними висновками. З питань ретрансляції реклами у складі іноземних каналів мовлення Національна рада співпрацює з Державною податковою адміністрацією України, Державним комітетом телебачення і радіомовлення України, Держспоживстандартом.

Головні юридичні норми для ухвалення рішень щодо адаптації іноземних телевізійних програм визначені Європейською конвенцією „Про транскордонне телебачення”, яка ратифікована Верховною Радою України в 2009 році. Вимоги цього міжнародного документа насамперед регламентують програмне наповнення телеканалів і є обов'язковими для виконання всіма учасниками Конвенції та організаціями мовлення тих країн, які здійснюють чи планують здійснювати телевізійне мовлення на територію країни, яка підписала Конвенцію. Територіальною особливістю України є те, що крім європейських країн на її територію мають наміри здійснювати ретрансляцію організації мовлення країн, які не є учасниками Конвенції.

Серед критеріїв, за якими визначається адаптованість іноземних мовників до вітчизняного законодавства, немає вимоги щодо перекладу

державною мовою. Так, серед 109 телеканалів, внесених до переліку адаптованих, є лише один російський канал „Радость моя”, який має можливість транслювати програми з використанням звукової доріжки українською мовою. Більшість європейських та російських програм мають звукову доріжку російською мовою (83 зі 109). Решта програм ретранслюються європейськими мовами, насамперед англійською, французькою, польською, німецькою. Лише на окремих каналах транслюється реклама та інші комерційні передачі українською мовою.

Також перспективним у контексті зазначеного є принцип „паритетності”, передовсім для країн, які не ратифікували Конвенцію. Тобто можливості ретрансляції українських телеканалів до інших держав в обмін на ретрансляцію телеканалів цих країн на територію України.

Після запровадження порядку ретрансляції іноземних телеканалів в Україні спостерігаються деякі негативні тенденції в діяльності окремих телеканалів, що були включені до переліку дозволених для ретрансляції на території України. Тому нині Національна рада готова розглядати не тільки питання щодо внесення телеканалів до переліку адаптованих, а й вилучати окремі канали з цього переліку, у випадку ігнорування ними норм українського законодавства та норм Європейської конвенції для здійснення комерційної діяльності з використанням засобів масової інформації.

Національна рада здійснює нагляд за дотриманням провайдерами програмної послуги вимог частин 1 та 2 статті 24 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” та рішень Національної ради, що визначають перелік іноземних програм, ретрансляція яких на території України не обмежена. Протягом 2009 року за порушення зазначених вимог закону України та відповідних рішень Національна рада за результатами перевірок застосувала до 59 провайдерів програмної послуги санкцію - „оголошення попередження”:

- ТОВ „Мега плюс”, м. Маріуполь, рішення № 381 від 04.03.2009;
- ТОВ „СКТ „ТВП „Формат”, м. Маріуполь, № 383 від 04.03.2009;
- ТОВ „Альтаір”, м. Маріуполь, № 637 від 08.04.2009;
- ТОВ „Альтаір”, м. Красноармійськ, № 637 від 08.04.2009;
- ТОВ „Студія Ефір-ТВ”, м. Маріуполь, № 644 від 08.04.2009;
- ТОВ „ТРК „Горизонт”, м. Донецьк, № 871 від 13.05.09;
- ТРО „ТРК Краматорськ” у формі ТОВ, м. Краматорськ, № 866 від 13.05.2009;
- ТОВ „ТРК „МКТ Вега”, м. Маріуполь, № 864 від 13.05.2009;
- ТОВ „АЙТІВІ”, м. Маріуполь, № 1873 від 23.09.2009;
- ПП „Ірель”, м. Маріуполь, № 1874 від 23.09.2009;
- ПП „Інфосервіс”, м. Дніпрорудне, № 458 від 18.03.2009;
- ТОВ „ТВКОМ”, м. Маріуполь, № 1875 від 23.09.2009;
- ПП „ТРК „ОЛІС”, м. Слов’янськ, № 1877 від 23.09.2009;
- ТОВ „МКТС”, м. Мукачеве, № 385 від 04.03.2009;
- ТОВ ВКФ „Запоріжелектронснаб”, м. Запоріжжя, № 934 від 20.05.2009;
- ТОВ ТК „Мелітопольське кабельне телебачення”, м. Мелітополь, № 1881 від 23.09.2009;

- ПП „ТРК „Бровари”, м. Бровари, № 466 від 18.03.2009;
- ФОП Корнейчук О., м. Бровари, № 2535 від 23.12.2009;
- ТОВ „ТРК Трейд-Експрес”. м. Лисичанськ, № 999 від 26.05.2009;
- ТОВ „ТРК „Лик_ТБ”, м. Лисичанськ, № 639 від 08.04.2009;
- ФОП-Сіваченко В.М., м. Лисичанськ, № 767 від 22.04.2009;
- МПП фірма „Центуріон”, м. Львів, № 533 від 25.03.2009;
- ТОВ ТРК „Західтелесервіс”, м. Львів, № 769 від 22.04.2009;
- ТОВ „Елан”, м. Одеса, № 273 від 18.02.2009;
- ТОВ „Моноліт”, с. Криничне Одеської обл., № 395 від 04.03.2009;
- ТОВ „Чорне море”, м. Одеса, № 396 від 04.03.2009, рішенням № 998 від 26.05.2009 застосовано санкцію у вигляді штрафу;
- ДП „Реноме ТВ”, м. Одеса, № 397 від 04.03.2009;
- ТОВ „АРС”, м. Одеса, № 461 від 18.03.2009;
- ТОВ „Центр ТВ”, м. Одеса, № 535 від 25.03.2009;
- ТОВ „ТРК „Ідеал +”, м. Одеса, № 640 від 08.04.2009
- ТОВ „Телекомпанія „Регіон”, м. Одеса, № 647 від 08.04.2009;
- ТОВ ТРК „Ефір”, м. Одеса, № 1880 від 16.09.2009;
- ТОВ Телекомпанія „Ліс”, м. Білгород-Дністровський, № 1823 від 16.09.2009;
- ТОВ ТРК „Бріз”, с. Крижанівка Одеської області, № 997 від 26.05.2009;
- ТОВ ТРК „Майбуття”, м. Суми, № 536 від 25.03.2009, № 1825 від 16.09.2009;
- ПП „ТРК „Сумські кабельні телемережі -1”, м. Шостка, № 1074 від 03.06.2009;
- ТОВ „ТРК”, м. Тернопіль, № 387 від 04.03.2009;
- ТОВ „ТРК „Арабат Плюс”, с. Щасливцеве Херсонської обл., № 2137 від 21.10.2009;
- ПП „ТБ-Ком”, м. Сміла Черкаської обл., № 534 від 25.03.2009;
- ТОВ ТРК „Візит”, м. Феодосія, № 643 від 08.04.2009;
- ПП „ТРК „Амос”, смт Партеніт, м. Алушта, № 996 від 26.05.2009;
- Фізична особа Коган В.Л., м. Феодосія, № 1753 від 09.09.2009;
- ТОВ ТРК „Єлас”, м. Євпаторія, № 1818 від 16.09.2009;
- ПП „Екран”, м. Євпаторія, № 1826 від 16.09.2009.
- ПП „Жалубак”, м. Переяслав-Хмельницький, № 2542 від 23.12.2009;
- ПП „ТРК „Техніка”, м. Вознесенськ, № 2508 від 23.12.2009;
- ТОВ ТРК „Гурзуф ХХІ вік”, смт Гурзуф, № 2509 від 23.12.2009;
- ТОВ „ТРК „Оріон”, м. Вознесенськ, № 2510 від 23.12.2009;
- ПП ТРК „Супутник”, м. Алушка, № 2511 від 23.12.2009;
- ПП „ТРК „ТВ-Альянс”, м. Вознесенськ, № 2512 від 23.12.2009;
- ТОВ „ТРК „Девком”, м. Сімферополь, № 2513 від 23.12.2009;
- ТОВ „ТРК „Сімферопольське кабельне альтернативне телебачення”, м. Сімферополь, № 2514 від 23.12.2009;
- ПП „ТРК „Фортуна”, м. Вознесенськ, № 2515 від 23.12.2009;
- ТОВ „ТРК „Битсервіс”, м. Сімферополь, № 2516 від 23.12.2009;
- ЗАТ „ТРК „Євростудія”, м. Маріуполь, № 2517 від 23.12.2009;
- ТОВ „Берізка-Телесистема”, м. Харків, № 2518 від 23.12.2009;

- ДП „ІТВ’К”, м. Сімферополь, № 2526 від 23.12.2009;
- Фізична особа – підприємець Корнейчук Ю.Ю., м. Бровари, № 2535 від 23.12.2009;
- ТОВ „ТРК „Магеал”, м. Луганськ, № 2538 від 23.12.2009.

Національна рада в питаннях регулювання діяльності провайдерів програмної послуги керується нормами чинного законодавства України та нормами міжнародного права з питань дотримання зарубіжними мовниками норм національних законодавств.

4. РЕАЛІЗАЦІЯ ПЛАНУ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕЛЕРАДІОІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

До законодавчо визначених повноважень Національної ради належить розробка і затвердження Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору. Він ухвалений рішенням Національної ради в листопаді 2006 року і складається з двох частин: плану використання радіочастотного ресурсу та основних вимог щодо змістового наповнення і співвідношення форматів мовлення у кожному з територіальних сегментів телерадіоінформаційного простору.

2009 року, відповідно до визначених цим Планом етапів впровадження цифрового ефірного наземного мовлення, мали здійснюватися переведення аналогових передавачів у режим цифрового мовлення в новостворених цифрових контурах, перерахунок звільнених частотних присвоєнь внаслідок виключення аналогових передавачів на цифровий стандарт, насичення цифрових зон перетворювачами цифрового сигналу.

1 квітня 2009 року передавальними засобами ТОВ „Українська цифрова телемережа” (УЦТМ) та Концерну РРТ розпочато цифрове наземне телевізійне мовлення у стандарті DVB-T пакету четвертого мультиплексу з 9 програм. Зазначені радіоелектронні засоби мовлення було включено у 18-му (Київ та область), 17-му (Житомир), 70-му та 74-му (Одеська область) цифрових контурах.

Нині УЦТМ завершує останні роботи з будівництва та експлуатації мереж цифрового мовлення у 63, 54 та 73 цифрових контурах, що надасть можливість забезпечити цифровими програмами територію всієї Одеської області.

У квітні 2009 року Національна рада звернулася до Українського державного центру радіочастот із пропозицією врахувати вільні телевізійні канали: 26 ТВК у м. Ульянівці Кіровоградської області, 44 ТВК у м. Рені Одеської області, 60 ТВК у м. Мелітополі Запорізької області та 54 ТВК у м. Южноукраїнську Миколаївської області для здійснення розрахунків електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів цифрового мовлення. Національна рада змушена вносити відповідні корективи до Плану переходу на цифрові стандарти мовлення в частині термінів виконання етапів у тій чи іншій цифровій зоні через відсутність результатів міжнародної координації.

У звітний період узгоджувалася робота з органами частотного планування щодо розрахунку ефірних частот для організації цифрових мереж стандартів DVB-T та DVB-H, перерахунку вільних аналогових частотних присвоєнь на цифрові, розрахунку нових радіо- та телеканалів мовлення для потреб аналогового мовлення.

2009 року Національна рада, отримавши висновки УДЦР, вивчила пропозиції суб'єктів господарської діяльності щодо технічної розробки багатоканальних мереж мовлення у діапазоні 11,7-12,5 ГГц для забезпечення населення гірських та віддалених районів програмами вітчизняних мовників. Запровадження аналогових малопотужних передавачів та мікрохвильових систем багатоканального мовлення значною мірою збільшить територіальне

охоплення ефірними програмами, а також поліпшить якість сигналу в зонах невпевненого прийому телевізійних програм.

4.1. Зміни до Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору, внесені 2009 року

Розширення каналів, мереж мовлення та телемереж здійснюється Національною радою за рахунок вільного радіочастотного ресурсу, відповідно до частини п'ятої статті 22 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” та Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору.

Національна рада сприяє максимальному територіальному охопленню каналами, мережами мовлення та телемережами кожної з територіальних категорій. Національною радою впродовж 2009 року було внесено зміни до Плану розвитку з урахуванням територіальної категорії каналу мовлення – загальнонаціональний, регіональний та місцевий.

Так, до регіональної категорії мовлення віднесені такі телерадіоорганізації: ТОВ „ТРК „Класик Радіо”, м. Київ, ТОВ „ТРК „Неаполь”, м. Сімферополь, ТОВ „ТРК „Львівська хвиля”, м. Львів, ТОВ „Радіо Тернопіль”, м. Тернопіль.

Статус регіонального мовника в межах області набула Івано-Франківська ОО „Галичина”, м. Івано-Франківськ, засновником якої є Івано-Франківська обласна рада. Була збільшена територія покриття мовленням цієї компанії на дев'ять населених пунктів області.

Канал мовлення Дочірнього підприємства „ТРК „Центр”, м. Сімферополь, також став регіональним мовником у межах області.

За відповідними рішеннями Національної ради створено регіональні канали мовлення: ТОВ „Гравіс”, м. Київ, КП „ТК „Львів-ТБ”, м. Львів, ТОВ „ТРК „ТелеРадіоСвіт”, м. Київ, ТОВ „ТРК „Галичина”, м. Львів.

Наприкінці грудня 2009 року Національна рада ухвалила рішення про необхідність внесення до Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору запропонованих змін до розділу „Розвиток основних технологій телерадіомовлення”. У ньому уточнюється розподіл програм загальнонаціональних цифрових каналів у мультиплекси МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-4. З метою дотримання основних принципів виділено 5 каналів (МХ-1–МХ-5 – стандарт DVB-T, поляризація – горизонтальна, 1 канал (МХ-6) – стандарт DVB-H, 2 канали (МХ-7–МХ-8) – стандарт HDTV.

Визначено особливі вимоги та правила впровадження цифрового телерадіомовлення в Україні. Вони передбачають розбудову цифрових контурів, виходячи з наявного цифрового радіочастотного ресурсу, з урахуванням забезпечення населення перетворювачами цифрового сигналу, здатності місцевих органів влади надати незахищеним верстам населення необхідне обладнання. Також передбачено принцип цифрового дивіденду для

мобільних операторів у випадку їхньої фінансової участі в забезпеченні громадян перетворювачами цифрового сигналу.

З урахуванням можливості широкого доступу громадян до перегляду футбольних матчів чемпіонату Євро-2012 Національна рада одночасно з розгортанням мереж мультиплексів МХ-2, МХ-3 та МХ-4 визначила пріоритетне розгортання мереж у стандарті HDTV.

У цифрових зонах, які включають у себе основні транспортні магістралі (Київ–Чоп, Київ–Одеса, Київ–Сімферополь, Київ–Донецьк, Київ–Харків), відповідно до змін передбачається здійснювати розгортання загальнонаціональної цифрової телемережі МХ-6 у стандарті DVB-H (мобільне телебачення).

4.2. Завдання, визначені Планом розвитку національного телерадіоінформаційного простору на 2010 рік

Реалізація Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору в 2010 році здійснюватиметься в напрямі виконання міжнародних зобов'язань України щодо переходу на цифрові стандарти мовлення, вирішення соціальних, технологічних та безпекових складових впровадження новітніх технологій мовлення.

Виконання цих завдань, спрямованих на подальший розвиток вітчизняного телерадіоінформаційного простору, дозволить максимально збільшити охоплення території України діючими каналами мовлення та мережами мовлення, допоможе розвинути багатоканальні телемережі й забезпечить вчасний перехід України до цифрових стандартів мовлення.

Наступного року триватиме спільна робота з органами державної влади, частотного планування з метою розв'язання проблемних питань впровадження цифрового мовлення. Здійснюватимуться заходи з забезпечення присутності вітчизняних мовників на території інших держав, застосування потужних засобів мовлення, особливо у прикордонних регіонах.

Діяльність Національної ради з розбудови національного телерадіоінформаційного простору скеровуватиметься на подальше виконання заходів із гарантування інформаційної безпеки країни, відповідно до Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 21 березня 2008 року та відповідного Указу Президента України № 337/2008, сприятиме максимальному задоволенню інформаційних потреб громадян України та інтеграції держави у світовий інформаційний простір.

5. ДОТРИМАННЯ НОРМ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО УЧАСТІ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В СТАТУТНИХ ФОНДАХ ТЕЛЕРАДІООРГАНІЗАЦІЙ ТА ВИМОГ ДО УСТАНОВЧИХ І СТАТУТНИХ ДОКУМЕНТІВ ТЕЛЕРАДІООРГАНІЗАЦІЙ

Вимоги щодо заснування телерадіоорганізацій та до їх установчих і статутних документів передбачені ст. 12 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”. Заснування телерадіоорганізацій іноземними юридичними і фізичними особами та особами без громадянства в Україні забороняється.

Водночас існує законодавча норма, якою визначається участь іноземних фізичних та/чи юридичних осіб у статутному фонді телерадіоорганізацій. Тобто іноземні фізичні та юридичні особи не мають права засновувати телерадіоорганізації, але можуть брати участь у їх статутному фонді. Ця норма є відсильною: участь іноземних фізичних та/чи юридичних осіб у статутному фонді телерадіоорганізацій регулюється Господарським кодексом України. Господарський кодекс України також містить відсильну норму щодо участі іноземних осіб у статутному фонді будь-якого суб'єкта господарювання, згідно з якою такі правовідносини регулюються Законом України „Про режим іноземного інвестування”. Останній, своєю чергою, не дає однозначної відповіді стосовно можливості заснування та діяльності в Україні телерадіоорганізацій з іноземними інвестиціями. Цей закон також містить посилання на норми спеціального нормативного акту, яким є Закон України „Про телебачення і радіомовлення”.

Закон України „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення” (ст. 13) уповноважує Національну раду здійснювати нагляд за дотриманням телерадіоорганізаціями вимог законодавства щодо частки іноземних інвестицій у їх статутному фонді. Діяльність Національної ради у цьому напрямі є відкритою, а відповідні рішення – доступними для суб'єктів інформаційних відносин.

Дотримання вимог до установчих і статутних документів телерадіоорганізацій полягає, зокрема, у такому:

- статутні документи юридичних осіб повинні передбачати можливість створення телерадіоорганізацій;
- установчі та/або статутні документи суб'єкта господарювання, який має ліцензію на мовлення або претендує на отримання такої ліцензії, мають передбачати створення у складі органів його управління спеціального наглядового органу (редакційної ради тощо), половина складу якого призначається засновниками або власниками телерадіоорганізації, а друга половина обирається творчим колективом телерадіоорганізації.

Недотримання визначених ст. 12 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” вимог є підставою для недопущення відповідної телерадіоорганізації до конкурсу на видачу ліцензії на мовлення, відмови їй у видачі та продовженні ліцензії на мовлення.

Перелік телерадіоорганізацій з іноземними інвестиціями

№ з/п	Назва телерадіоорганізації	Засновники	Власники
1.	ЗАТ “Міжнародний Медіа Центр - СТБ”, м. Київ	ТОВ “Міжнародний Медіа Центр”, м. Київ; АТ „ТК ПРО-ТВ”, м. Київ; АТ „Авіаційна компанія ВІТА”, м. Київ; Корпорація „Інтерньюз, Нетуорк”, США	ЗАТ “ММЦ”, м. Київ; Корпорація „Інтерньюз Нетуорк”, США,
2.	АТЗТ “Українська незалежна ТВ - корпорація”, м. Київ	Українська асоціація економічного співробітництва і розвитку “Діловий світ”, м. Київ; ВАТ “Громадське російське телебачення”, м. Москва, Росія; Фонд державного майна України, м. Київ; Фонд „200-річчя О. С. Пушкіна”, українське відділення, м. Київ	ТОВ „Український медіа-проект”, м. Київ; ВАТ „Перший канал”, м. Москва, Росія; ТОВ “Пегас Телебачення”, м. Київ
3.	ЗАТ “Телекомпанія “ТЕТ”, м. Київ	Козицький Євген Юрійович, громадянин України; Кохно Олександр Григорович, громадянин України; Бовсуновський Андрій Юрійович, громадянин України; Георгієвський Микола Сергійович, громадянин України; СП „Енран”, м. Київ	Суркіс Ігор Рахмільович, Ковалик Поліна Олександрівна, ТОВ „Інвестпроект”, м. Київ, Компанія „Suniflon Holding Limited”, Британські Віргінські острови, Компанія „Shonest Investments Limited”, Британські Віргінські острови
4.	ТОВ “Телерадіокомпанія “Дивосвіт”, м. Київ	Глейзер Валерій Олександрович, громадянин України; Черніков Геннадій Васильович, громадянин України; ТОВ „Спільне Українсько-польське підприємство” Украсшоу, ЛТД”	Компанія УБМХ Бродкаст Медіа Холдінгз Лімітед, Кіпр, ТОВ „Метрорадіо Плаз”, м. Київ

5.	Підприємство з іноземними інвестиціями у формі ТОВ “Телерадіокомпанія “НБМ”, м. Київ	Квашук Олег Анатолійович, громадянин України; Снігур Василь Самуїлович, громадянин України; Підприємство з іноземними інвестиціями у формі ТОВ „Ніко пі-ер”, м. Чернівці; Компанія „Крістіан лімітед”, 2, Нассау, Багами	ВАТ „Закритий недиверсифікований корпоративний інвестиційний фонд „Проім Ессетс Кепітал”, м. Київ, Компанія „Агропродімлекс Сайпрус Лімітед”, Кіпр, ТОВ „Престиж груп”, м. Київ
6.	ЗАТ “Наше Радіо”, м. Київ	ЗАТ „Прем’ер”, м. Київ; ЗАТ „Альфа капітал”, м. Київ	ЗАТ „Катапультта”, м. Київ, ТОВ „Метрорадіо Плаз”, м. Київ, Компанія УМБХ Бродкаст Медіа Холдінгз Лімітед, Кіпр
7.	Телерадіокомпанія “Студія “1+1” у формі товариства з обмеженою відповідальністю, м. Київ	Іноземне підприємство „Інтер-Медіа”, Роднянський Олександр Юхимович, громадянин України	ТОВ „Медіа Сервісез Україна”, м. Київ, Іноземне підприємство “1+1 Медіа”, м. Київ, Компанія „Грізард Інвестментс Лімітед”, Кіпр, Компанія „Грінтвуд Інвестментс Лімітед”, Кіпр
8.	ТОВ “Телестудія “Служба інформації”, м. Київ	ТОВ „Табачук”, м. Київ; Табачук Вадим Вадимович, громадянин України; АТ „SEZTECS Inc”, США	Компанія Міндон Холдінгз Лімітед, Кіпр, ТОВ „Український медійний ресурс”, м. Київ
9.	Товариство з обмеженою відповідальністю „Гравіс-Кіно”, м. Київ	ТОВ „Укрпромторг-2003”, м. Київ, ПП за участю українського капіталу Фірма „АТЕК-95” (ТОВ), м. Київ	ТОВ „Укрпромторг-2003”, м. Київ, СМЕ Медіа Ентерпрайзиз Б.В., м. Амстердам, Нідерланди
10.	ТОВ „Гамма-Консалтинг”, м. Київ	ЗАТ „Страхова Компанія „Гамма”, м. Київ, Симоненко Андрій Петрович, громадянин України Симоненко Костянтин Петрович, громадянин України	ТОВ „Alirezico Investments Ltd”, Кіпр, ЗАТ „Страхова Компанія „Гамма”, м. Київ, Симоненко Андрій Петрович, громадянин України, Симоненко Костянтин Петрович, громадянин України

11.	ТОВ „Телерадіокомпанія „ТелеРадіоСвіт”, м. Київ	ТОВ „Медіа дім”, м. Київ, Княжицький Микола Леонідович, громадянин України	ТОВ „Міжнародна Медіа Компанія”, м. Київ ТОВ „Сераджилл Холдінгз Лтд”, Кіпр, Лімасол
12.	ТОВ „Телерадіокомпанія “Жиса”, м. Сімферополь АР Крим	Живенко Сергій Олександрович, громадянин України	„СМЕ Медіа Ентерпрайзиз Б.В.”, Нідерланди
13.	АТЗТ „Телевізійна служба Дніпропетровська”, м. Дніпропетровськ	Управління комунальної власності Дніпропетровської міської ради; Надіон Євген Едуардович громадянин України; Білий Володимир Юрійович, громадянин України; Компанія „Ерроуділ Інвестмент Лімітед”, Кіпр	Управління комунальної власності Дніпропетровської міської ради, м. Дніпропетровськ, Надіон Євген Едуардович, громадянин України, Білий Володимир Юрійович, громадянин України, ТОВ „Агро-Весна”, м. Дніпропетровськ, Куліш Наталія Леонідівна, громадянка України, Пермяков Олексій Олександрович, громадянин України, Компанія „Ерроуділ Інвестментс Лімітед”, Кіпр
14.	ТОВ “БУЖАНИ”, м. Червоноград Львівської області	Вадрус Ярослав Андрійович, громадянин України, Грещук Іван Ярославович, громадянин України, Лупандін Володимир Ігорович, громадянин України, Тютяєв Юрій Дмитрович, громадянин України, Яворський Віктор Григорович, громадянин України, Шепеля Микола Миколайович, громадянин України, Феденишин Олег Зіновійович громадянин України,	Вадрус Ярослав Андрійович, громадянин України, Грещук Іван Ярославович, громадянин України, Тютяєв Юрій Дмитрович, громадянин України, Яворський Віктор Григорович, громадянин України, Коліда Іван Петрович, громадянин України, Шепеля Микола Миколайович, громадянин України, Феденишин Олег Зіновійович, громадянин України
15.	ТОВ - Телерадіокомпанія “КРУГ”, м. Овідіополь Одеської області	Обласний благодійний фонд РІАК-Інформ, м. Одеса, Громадська організація "Відродження регіону", м. Одеса, Барановський Валерій Миколайович, громадянин України	ПТ „Нордлідер”, Естонія, Козлова Наталія Миколаївна, громадянка України

16.	ТОВ “Телерадіокомпанія “СМАРТ”, м. Вінниця	Приватне підприємство „Катер”, м. Вінниця, Ніколай Спектор, громадянин Ізраїля	Закрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю „ОІСІВ ЛІМІТЕД”, Кіпр, ТОВ „Телекомунікаційні системи – Менеджмент”,
17.	ТОВ „Кабельна телерадіокомпанія “ДЕВКОМ”, м. Севастополь	Кудельський Олександр Львович, громадянин України, Кудельський Сергій Олександрович, громадянин України, Вечурко Сергій Олександрович, громадянин України, Вечурко Олександр Олександрович, громадянин України	Закрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю „ОІСІВ Лімітед”, Лімасол, Кіпр, ТОВ „Телекомунікаційні Системи - Менеджмент”, м. Київ

6. ЗАСНОВНИКИ (ВЛАСНИКИ) ТЕЛЕРАДІООРГАНІЗАЦІЙ. ОЦІНКА СТАНУ КОНКУРЕНЦІЇ ТА РІВНЯ МОНОПОЛІЗАЦІЇ ТЕЛЕРАДІОІНФОРМАЦІЙНОГО РИНКУ

Статтею 1 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” визначено, що „власник телерадіоорганізації – це фізична або юридична особа, яка набула права власності на телерадіоорганізацію або частку її статутного фонду шляхом заснування чи в інший, передбачений законодавством спосіб”.

Стаття 12 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” встановлює, що право на заснування телерадіоорганізацій як суб’єктів господарювання належить юридичним особам України та громадянам України, не обмеженим у цивільній дієздатності. Однак не всі суб’єкти господарювання можуть бути засновниками телерадіоорганізацій. Пунктом другим цієї статті заснування телерадіоорганізацій в Україні заборонено:

- органам державної влади та органам місцевого самоврядування, якщо рішення про їх створення або положення про них не передбачає повноважень засновувати телерадіоорганізації;
- юридичним особам, статутні документи яких не передбачають можливість створення телерадіоорганізацій;
- іноземним юридичним і фізичним особам та особам без громадянства;
- політичним партіям, профспілковим, релігійним організаціям та юридичним особам, які їх заснували;
- громадянам, які за вироком суду відбувають покарання у місцях позбавлення волі або визнані недієздатними.

Попередня редакція Закону України „Про телебачення і радіомовлення” дозволяла органам державної влади засновувати телерадіоорганізації. У зв’язку зі змінами до законодавства Національна рада у звітному періоді приводила у відповідність із новими законодавчими нормами діяльність тих телерадіоорганізацій, де засновниками (співзасновниками) були органи державної влади, зокрема, місцеві державні адміністрації. Зважаючи на значну кількість звернень суб’єктів господарювання, проводилася роз’яснювальна робота стосовно повноважень засновувати телерадіоорганізації органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Норму Закону України „Про телебачення і радіомовлення” щодо обмеження іноземним громадянам та юридичним особам засновувати телерадіоорганізації трактують по-різному: або як цілковиту, законодавчо закріплену заборону, або ж як фактичний дозвіл на заснування електронних засобів масової інформації нерезидентами через створення української юридичної особи. У разі, якщо іноземець чи іноземна юридична особа купують частку у створеній компанії, то формально вони не є засновниками, але придбавши її, фактично стають повноцінними учасниками, що дає їм змогу в подальшому контролювати діяльність телерадіокомпанії.

Таким чином, обмеження в Законі України „Про телебачення і радіомовлення” участі іноземних юридичних і фізичних осіб та осіб

без громадянства на момент заснування телерадіоорганізації не позбавляє їх у подальшому можливості придбати (купити) частку статутного фонду. Чинні норми законодавства дозволяють існування телерадіоорганізацій зі стовідсотковими іноземними інвестиціями. Отже, перераховані особи безперешкодно можуть створити юридичну особу – резидента України, яка, своєю чергою, буде засновником телерадіокомпанії. У такому випадку це є правовою колізією, оскільки норми Закону України „Про телебачення і радіомовлення” не узгоджуються із нормами цивільного та господарського законодавства. Правове регулювання суб'єктів електронних засобів масової інформації здійснюється відповідно до загального законодавства, в якому діяльність суб'єкта господарювання повністю залежить від засновника (власника).

У статті 42 Конституції України зазначено, що „держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускається зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом”.

Кожна монополія становить потенційну небезпеку для економіки. Зловживання монопольним становищем – дії суб'єктів господарювання, шкідливість яких визнано навіть на конституційному рівні.

Чинне законодавство містить низку антимонопольних обмежень, що стосуються електронних засобів масової інформації.

Частина третя статті 8 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” регламентує, що один суб'єкт господарювання може мати лише одну ліцензію на наземне ефірне мовлення в кожному територіальному сегменті телерадіоінформаційного ринку – загальнонаціональному (на всю територію України), регіональному (на окремий населений пункт або групу населених пунктів, що можуть розглядатися як компактне територіальне утворення).

Відповідно до цієї ж статті, жодна фізична або юридична особа не має права контролювати у будь-який спосіб через вплив на формування управлінських та/або наглядових органів телерадіоорганізацій більше 35 відсотків загальних обсягів відповідного територіального телерадіоінформаційного ринку – загальнонаціонального, регіонального або місцевого.

Серед основних регуляторних повноважень Національної ради визначено: „Національна рада здійснює регуляторні функції, передбачені законодавством України у сфері телерадіомовлення, а саме: забезпечення і сприяння конкуренції у діяльності телерадіоорганізацій усіх форм власності відповідно до вимог законодавства, створення умов щодо недопущення усунення, обмеження чи спотворення конкуренції у телерадіоінформаційному просторі”.

Інші обмеження щодо економічної конкуренції у сфері телерадіомовлення встановлюються антимонопольним законодавством України.

Упродовж звітнього періоду Національна рада неодноразово зверталася до Антимонопольного комітету України з метою з'ясування питання щодо дотримання вітчизняними телерадіоорганізаціями чинного законодавства України.

Зокрема, це стосувалося компанії ЗАТ „Воля-Кабель”, м. Київ. При здійсненні провайдером програмної послуги переходу з аналогового способу розповсюдження програм на цифровий значно погіршилась якість пропонованих послуг (нестабільні зображення і звук, завади), а в деяких випадках взагалі супроводжувалося припиненням надання послуг в аналоговому форматі.

Національна рада, враховуючи положення чинного законодавства та міжнародних угод, відповідно до яких впровадження цифрового телебачення має повністю завершитися до 2015 року, дозволила поступовий перехід з аналогового способу розповсюдження програм на цифровий, але з дотриманням положень щодо переходу на цифровий спосіб надання програмної послуги, визначених угодою з абонентом. Проте у зв'язку з великою кількістю скарг, що надійшли до Національної ради від населення та громадських організацій стосовно діяльності провайдера програмної послуги ЗАТ „Воля-Кабель”, зверненням віце-прем'єр-міністра І. Васюника щодо проблеми, яка виникла при зміні компанією стандартів поширення телерадіопрограм, та невиконанням ЗАТ „Воля-Кабель” договірних зобов'язань з абонентами ухвалено рішення про призначення позапланової перевірки цієї компанії.

Крім того, з метою дотримання стандартів та норм технічної якості телерадіопрограм, що поширюються зазначеним провайдером, та відповідності вимогам законодавства процесу укладання і дотримання договірних зобов'язань, прийнято рішення звернутися до ДП „Укрчастотнагляд”, Головного Київського міського управління у справах захисту прав споживачів та Антимонопольного комітету України з пропозицією провести спільну позапланову перевірку діяльності ЗАТ „Воля-Кабель”, яка була проведена 20 серпня 2009 року. Матеріали перевірки долучено до ліцензійної справи.

Засоби масової інформації є не тільки суб'єктами господарювання, а й суб'єктами інформаційної діяльності, які забезпечують реалізацію гарантованого Конституцією України права людини на свободу слова та інформації. Оскільки нині в країні спостерігається зростання таких негативних тенденцій, як концентрація засобів масової інформації в руках окремих власників, створення фінансово-інформаційних монополій, то задля недопущення зловживання монополієм становищем увага держави і суспільства, а отже, і регуляторного органу у сфері телерадіомовлення до діяльності аудіовізуальних засобів масової інформації має посилитися.

Для запобігання створення монополій на володіння електронними засобами масової інформації необхідно з'ясувати дані про розподіл акцій (прав власності) між засновниками телерадіоорганізації та про розмір частки іноземного капіталу в її статутному фонді, що фактично зробити неможливо через нечітке формулювання законодавчих норм. Зокрема, чинний Закон

України „Про режим іноземного інвестування” не дає однозначної відповіді щодо заснування і діяльності в Україні телерадіоорганізацій з іноземними інвестиціями.

Контроль за дотриманням суб'єктами інформаційної діяльності законодавства про захист економічної конкуренції та недопущення ними недобросовісної конкуренції здійснюють, відповідно до своїх повноважень, органи Антимонопольного комітету України.

Так, Антимонопольний комітет України оштрафував ЗАТ „Воля-Кабель”, ВАТ „ІВК” та ВАТ „Київські телекомунікаційні мережі” на 1 млн. грн. кожне за зловживання монопольним становищем та зобов'язав їх привести свої тарифи на провайдерські послуги до економічно обґрунтованого рівня. Крім того, Антимонопольним комітетом розглядається справа стосовно дій ЗАТ „Воля-Кабель” щодо припинення надання послуг в аналоговому форматі.

Не визначеним залишається питання щодо суб'єктів господарювання, які посідають монопольне (домінуюче) становище в телерадіоінформаційному просторі, хоча стаття 12 Закону України „Про захист економічної конкуренції” чітко регламентує поняття „монопольне становище”.

7. ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Національна рада, як передбачено Законом України „Про телебачення і радіомовлення”, веде Державний реєстр телерадіоорганізацій України, до якого вносяться дані про телерадіоорганізації, що отримали ліцензії Національної ради або зареєструвалися як суб'єкти інформаційної діяльності.

Станом на 31.12.2009 до нього внесено дані про 1680 телерадіоорганізацій та суб'єктів інформаційної діяльності, а саме: 1598 телерадіомовних організацій та провайдерів програмної послуги, 82 суб'єкта інформаційної діяльності.

Із 1598 ліцензіатів за формою власності 36 – державних, 393 – комунальної власності, 1169 – інших форм власності.

Із Державного реєстру 2009 року вилучено 48 телерадіоорганізацій. Порівняно з 2008 роком загальна кількість телерадіоорганізацій збільшилася на 70.

За звітний період Національна рада ухвалила 23 рішення щодо державної реєстрації суб'єктів інформаційної діяльності.

Доступ користувачів до Державного реєстру телерадіоорганізацій України не обмежено. Електронна версія Державного реєстру розміщена й оновлюється на офіційному веб-сайті Національної ради: www.nrada.gov.ua.